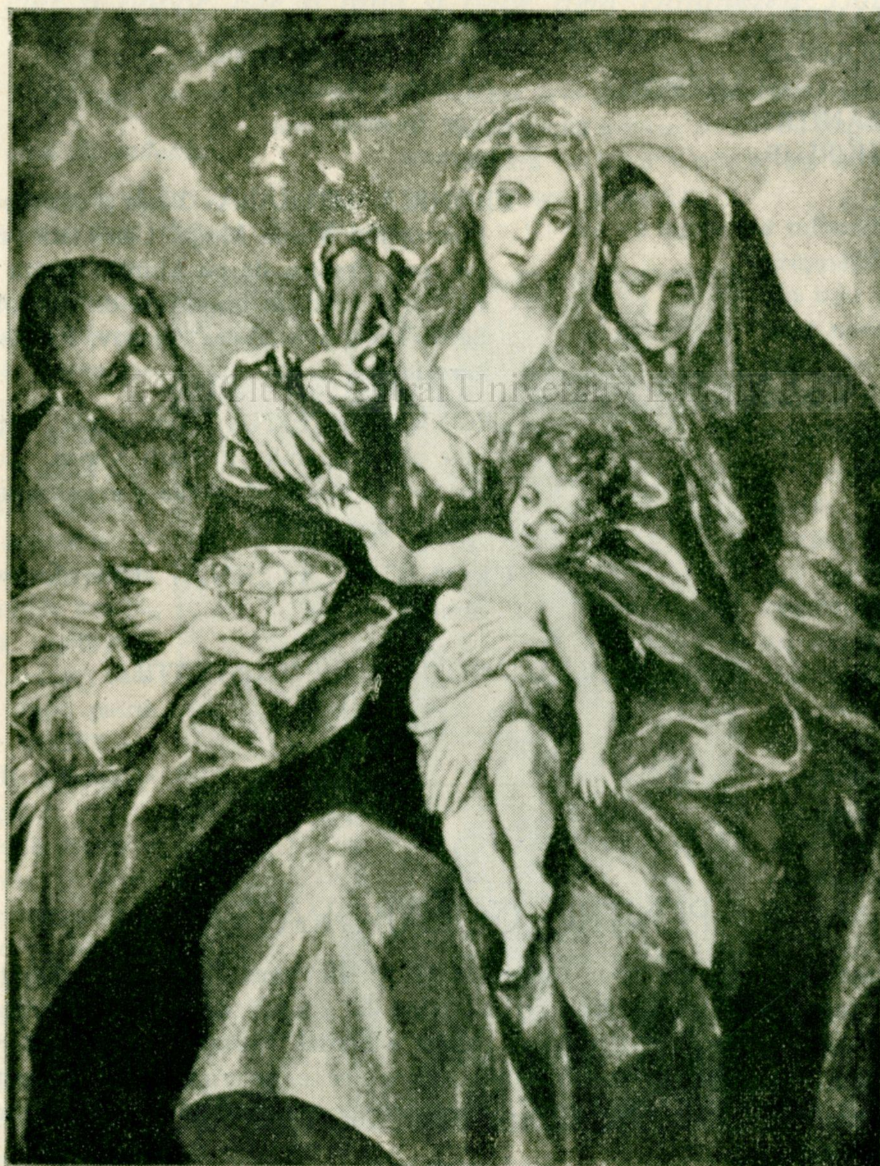
VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL VI. Nr. 4

APRILIE 1939

EL GRECO: FAMILIA SFÂNTĂ

Anul VI Cluj, Aprilie 1939 Nr. 4

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

Trecut în reg special dela Trib. Cluj S. III, Nr. 114/1938. Bun de imprimat

CUVÂNT DE ÎNVĂŢĂTURĂ LA PRAZNICUL SFINTELOR PAŞTI

† NICOLAE

Din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Eparhiei Vadului, Feleacului şi Clujului.

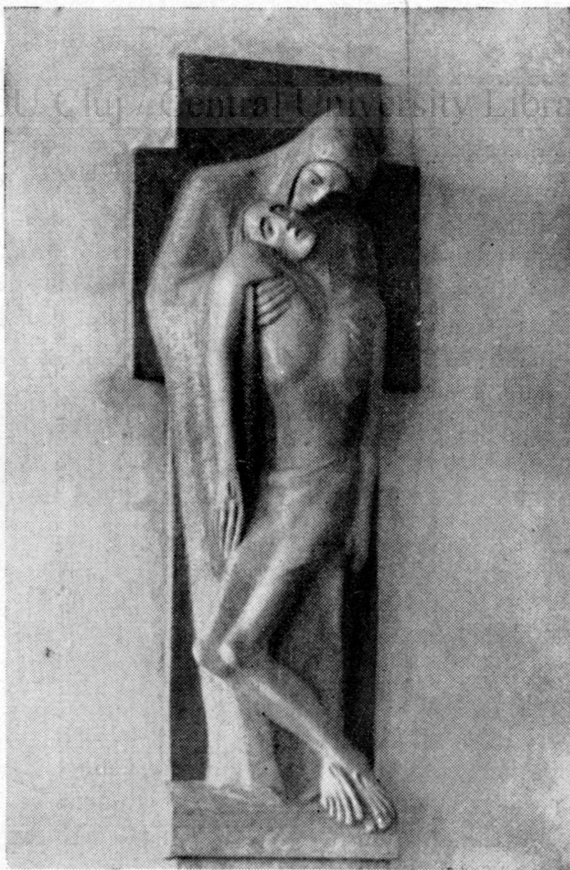
Iubitului cler şi popor har şi milă şi pace dela Dumnezeu Tatăl şi dela Domnul nostru Iisus Hristos.

Indrăzniţi, ue am biruit lumea!
Ioan 16, 33.

Iubiţii mei fii sufleteşti,

Luminatul praznic al Invierii Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos îl sărbătorim anul acesta în împrejurări neobicinuite. N'au trecut decât douăzeci de primăveri, de când - după marea învolburare a neamurilor - s'a aşezat iarăşi pacea în aceste părţi ale lumii. Creştinul scăpat din noroiul tranşeelor, din zgomotul asurzitor al obuzelor ucigătoare, şi 'ntors acasă de pe câmpiile morţii, a dat slavă şi mulţumită bunului Părinte ceresc, care s'a îndurat şi - după patru ani de cumplite izbelişti - a întins peste ţările învrăşmăşite curcubeul păcii.

Indeosebi caldă şi curată a fost mulţumita şi slava noastră către Dumnezeul părinţilor noştri, care binecuvântând strădaniile şi jertfele noastre ne-a ajutat să ne zidim ţară nouă, casă în care să lăcuim împreună toţi cei de-un sânge şi de-o lege.

Karl Baur: Pietà

Ca să ne arătăm vrednici de atâta îndurare cerească, am purces la muncă zorită, fiecare la locul întru care a fost aşezat, spre a ne rostui o vieaţă tot mai fericită şi spre a ne întări scumpa noastră ţară, care ne adăposteşte şi ne hrăneşte cu dragoste de mamă. Mai ales de când bunul Dumnezeu ne-a rânduit căpetenie înţeleaptă şi plină de neadormită trezvie pe M. Sa Regele Carol II, ţara noastră pacinică a purces pe drumul unei îmbucurătoare propăşiri.

Ci iată că lumea s'a tulburat din nou. Norii vrăşmăşiilor se 'nvăluesc din nou deasupra capetelor noastre. La hotarele ţării s'aude zângănit de săbii şi tropot de copite neastâmpărate.

Pentru paza bună a acestor hotare împotriva oricărei năvăliri, o parte din fraţii noştri au fost chemaţi sub steag. Şi ei au alergat la datorie voioşi şi plini de însufleţire, aşa cum au alergat oridecâteori au fost chemaţi să apere ţărâna scumpă în care-şi dorm somnul de veci părinţii noştri. Ca un singur om aşa s'au ridicat fiii naţiei româneşti la chemarea legiuitei cârmuiri. Cu pas hotărât, cu inima încinsă de flacăra sfântă a iubirii de ţară şi cu voinţa oţelită spre a înfrunta vitejeşte pe orice vrăşmaş, ce s'ar încumeta să vină asupra noastră, ostaşii Regelui Carol II au împânzit mai ales meleagurile Ardealului nostru, stând de strajă până se vor risipi norii...

Iată, iubiţii mei fii sufleteşti, pricina pentru care, cu trupul, ei nu sunt printre noi în această

mare zi de praznic şi nu-şi pot pleca genunchii, ca altădată, alături de noi, în faţa altarelor strămoşeşti. Dar împreună cu noi sunt şi ei în marea biserică a patriei noastre, al cărei altar il păzesc cu credinţă nestrămutată; şi 'mpreună cu noi sunt şi ei sub cerul aceleiaş patrii, cer care se bolteşte – ocrotitor – deasupra noastră a tuturora.

Ei nu se tulbură şi nu se 'nspăimântează întru inimile lor, ci se bucură cu noi cântând cântarea de biruinţă: *Hristos a înviat din morţi, cu moartea pe moarte călcând şi celor din mormânturi vieaţă dăruindu-le.*

Iubiţii mei fii sufleteşti! Toate praznicele aşezate de sfânta noastră Biserică sunt prilejuri de bucurie ziditoare de suflet. De aceea le şi cinstim pe toate, după strămoşeasca noastră datină. Cinstim pe sfântul Gheorghe şi pe Marele mucenic Dimitrie pentru statornicia în credinţă şi pentru îndrăzneala cu care s'au oştit împotriva vrăşmaşilor lui Hristos; cinstim pe sfântul Nicolae pentru nemărginita lui bunătate; cinstim pe marii ierarhi Vasile, Grigorie şi Ioan pentru înţeleapta lor vieaţă şi pentru nestrămutata credinţă cu care au stat în slujba Bisericii lui Hristos; cinstim pe sfinţii – şi întocmai cu apostolii – împăraţi Constantin şi Elena, cari de pe strălucitoarele lor scaune domneşti au înlesnit lăţirea legii noastre creştineşti; cinstim pe sf. Ioan Botezătorul pentru asprimea vieţii lui de pustnic şi pentru răsunătoarea propoveduire cu care a gătit calea Domnului; cinstim sf. Cruce prin care ne-a venit mântuirea; cinstim pe strădalnicii şi 'ntru tot lăudaţii Apostoli şi ucenici ai Domnului; cinstim pe toţi ceilalţi sfinţi pentru tăria vârtuţii lor şi preamărim, mai ales, pe prea sfânta, prea curata, prea binecuvântata, de Dumnezeu născătoarea şi pururea Fecioara Maria; proslăvim după cuviinţă naşterea şi botezul Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos şi Schimbarea la faţă, preacuratele lui Patimi şi moartea Lui pe Cruce. Dar cea mai împodobită cunună a slăvirii noastre o dăm praznicului Învierii, fiindcă Învierea este cea mai înaltă arătare a dumnezeirii lui Hristos, cea mai vădită mărturie a iubirii lui Dumnezeu către oameni şi cea mai nesmintită chezăşie a izbăvirii lumii din robia păcatului şi a morţii.

De sigur şi *vieaţa* Mântuitorului nostru Isus Hristos a fost o vieaţă fără asemănare, dumnezeiască, vrednică de toată minunarea noastră. Căci în ea s'a vădit cea mai desăvârşită bunătate, cea mai înaltă înţelepciune, cea mai statornică credinţă, cea mai eroică nădejde şi cea mai caldă iubire de Dumnezeu şi de oameni. Dar dacă toată dumnezeiasca frumuseţe a acestor vârtuţi şi tot belşugul de fapte izvorâte din ele ar fi fost pecetluite pentru totdeauna de lespedea rece de pe mormântul Domnului, durerea şi desnădejdea s'ar fi stăpânit peste inimile celor ce urmaseră pe Hristos în vieaţă. Credinţa lor în dumnezeirea lui Isus s'ar fi sdruncinat şi li s'ar fi clătit credinţa în izbăvitoarea putere a morţii Lui pe cruce.

Intr'adevăr, această durere şi desnădejde a şi cuprins pe ucenicii Domnului, după aşezarea în mormânt a dumnezeescului lor Dascăl. Dar a urmat, a treia zi, Învierea. Tatăl cel din ceruri a dat fiilor pământului cel mai vădit semn, că jertfa Fiului Său a fost bineprimită, că ea a surpat păcatul, a biruit moartea şi că 'mpăcare s'a făcut pentru totdeauna între cer şi pământ. Ucenicii s'au încredinţat atunci, că Hristos este Fiul lui Dumnezeu celui viu şi că El rămâne cu ei şi cu toţi ceice cred în El, până la sfârşitul veacurilor. Iar după înălţarea Lui la cer şi după ce au primit mângâiere şi întărire dela Duhul Sfânt, aceşti ucenici s'au făcut neînfricaţi propoveduitori ai Legii celei nouă. Vestirii lor nimic nu le-a mai putut sta împotrivă: nici foamea, nici setea, nici frigul, nici golătatea, nici prigoana, nici bătaia, nici temniţa, nici moartea. Din gura Mântuitorului auziseră doar îndemnul: *„Indrăzniţi, eu am biruit lumea!"* (Ioan 16, 33). L-au auzit cu trezvie şi l-au urmat cu credinţă. Şi au răzbit astfel prin toate năcazurile, la biruinţă. Căci chiar când, uneori, *omul cel din afară se strica, cel dinlăuntru se înnoia şi se 'ntăria prin Domnul* (II Cor. 4, 16).

Invierea făcuse din neputincioşii pescari – neînfricaţi ostaşi ai împărăţiei lui Dumnezeu.

Iată, iubiţii mei, dece-i atâta potop de lumină în suflete şi – atâta potop de vieaţă în mijlocul firii, la praznicul Sfintelor Paşti! Şi iată dece, învăluiţi în dumnezeiasca strălucire a Praznicului cântăm toţi într'un glas şi într'o simţire cântarea cu care s'au mângăiat în viaţă şi s'au întărit în necazuri părinţii noştri: *Ziua Invierii – şi să ne luminăm cu prăznuirea şi unul pe altul să ne îmbrăţişem; şi să zicem fraţilor şi celorce ne urăsc pe noi şi să iertăm toate pentru Inviere.*

In această cântare ne strigăm obşteasca bucurie de sfintele Paşti; dar tot din ea se cuvine să desprindem şi înţeleptele poveţe şi porunci pentru creştineasca noastră vieţuire.

Să iertăm deci greşelile unii altora şi să ne îmbrăcăm în haina de lumină a iubirii, care *îndelung rabdă, se milostiveşte, nu pizmueşte, nu se semeţeşte, nu se trufeşte, nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu gândeşte răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr; toate le sufere, toate le crede, toate le*

Isus şi Samarineanca

nădăjdueşte şi niciodată nu cade (I. Cor. 13, 4–8). Lepădând pe omul cel vechiu cu patimile lui, cu vrerile lui cele rele şi cu toate păcatele aducătoare de moarte, să ne îmbrăcăm în Hristos, ca fiind făpturi nouă, Lui să-i slujim. Zidiţi întru Hristos, nu ne vom teme de nimic, ci vom privi cu seninătate toate potrivniciile vieţii, de oriunde ar veni ele. Fiindcă chiar slăbiţi uneori de valurile acestor potrivnicii, ne vom simţi tari întru Hristos care ne întăreşte (II Cor. 12, 10). Indrăznind cu Hristos, care a biruit lumea, vom birui şi noi pe vrăşmaşii noştri. Trecând cu Hristos prin patimi şi moarte, ne vom învrednici şi de strălucirea Invierii. Şi 'mbujoraţi de lumina vieţii celei nouă, plini de fericire vom striga împreună cu Sf. Apostol Pavel: *Unde-ţi este, moarte, boldul tău? Unde-ţi este, iadule, biruinţa ta?* (I Cor. 15, 55).

Drept aceea, iubiţii mei, fiţi tari, neclătiţi, sporind întru lucrul Domnului pururea, ştiind că osteneala voastră nu este deşartă (I Cor. 15, 58).

Fiţi credincioşi slujitori ai lui Hristos, care cu moartea pe moarte călcând, ne-a dăruit viaţă vecinică – şi Bisericii Lui dreptmăritoare. Fiţi credincioşi slujitori slăvitului nostru Rege Carol II, care cu neadormită grijă ne cârmueşte spre limanurile însorite ale măririi noastre naţionale; şi fiţi fraţi iubitori şi jertfelnici între olaltă, ajutându-vă şi întărindu-vă întru năcazuri şi nepizmuindu-vă unii pe alţii întru bucurii.

Aşa să vă luminaţi şi să vă veseliţi cu prăznuirea Sfintelor Paşti!

Cu aceste gânduri şi cu aceste poveţe pe cari vi le trimit cu toată părintească mea dragoste, vă împărtăşesc arhierească mea binecuvântare, rugând pe bunul Dumnezeu să vă învrednicească a petrece marele praznic al Invierii Domnului în pace, în bucurie şi în duhovnicească îndestulare – şi a-l ajunge întru mulţi fericiţi ani.

Hristos a înviat!

Darul Domnului nostru Isus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi 'mpărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi, cu toţi.

Dată în reşedinţa noastră episcopească din Cluj, la Praznicul Sfintelor Paşti din anul Domnului 1939.

Al vostru, al tuturor, de tot binele voitor,

† NICOLAE
Episcop

Gioto: Luarea depe cruce

POMENIREA

PATRIARHULUI MIRON AL ROMÂNIEI

de Dr. SEBASTIAN STANCA

† I. P. S. Patriarh Miron

Negura morții cu noapte grea pe umeri a intrat fulgerător în cuprinsul patriei noastre stingând cu suflul ei de ghiață lumina vieții unui om, care n'a fost om de rând, ci întruchiparea apostoliei creștine a poporului românesc și cel dintâi sfetnic al tronului cârmuitor de țară românească.

Drumul plecării este limpede, dar drumul întoarcerii nu-l cunoaște nimenea – zice înțelepciunea Apostolului.

Cu cuvântul evangheliei zilelor acestora, ale marelui post, Mântuitorul însuși ne învață că „cel ce voește să-și mântuiască viața pierde-o-va pe ea, dar cel ce își pierde viața pentru Mine și pentru evanghelie acela se va mântui."

In șiragul multelor clipe fugare ale vieții patriarhul Miron al României n'a fost ispitit niciodată de gândul trăirii unei vieți pentru viața proprie, ci toată ființa sa și-a închinat-o dela umilul dascăl de sat până la scaunul de patriarh trăirii pentru alții, pentru sacrificiul propriu pe seama binelui obștesc, călăuzit pururea de chemarea Mântuitorului „cel ce-și pierde viața pentru Mine și pentru evanghelie acela se va mântui."

O singură dată l-a furat ispita de a-și vedea și de mântuirea vieții vremelnice: atunci când fatalitatea l-a dus pe meleaguri străine, pentruca acolo departe de pământul pe care l-a iubit să închidă ochii pentru totdeauna.

In fața acestui destin gândul pururea iscoditor ne mustră cu o nelămurită întrebare.

Când milostiva glie a țării românești este binecuvântată de Dumnezeu cu neprețuite bogății de reconfortare și fortificare a slăbiciunii omenești, când codrii cu cetină de brad și câmpuri de mătasă din nenumăratele răspântii ale naturii umplea văzduhul cu adieri de îndoită renaștere trupească, când din înălțimile limpezi ale cerului românesc picură pretutindeni mirul întineririi, când lespedea miriștilor răsuflă în lung și lat mirezme de busuioc și izmă creață, când acolo sus în satul din munții Murășului zimbește curată cinstea pletelor cărunte, și tot cuprinsul țării, toată floarea îl cunoaște și toată frunza îl știe, – ce ursitoare dușmane au smuls pe marele preot al bisericii și neamului românesc din legămintele acestui pământ sfințit ca să-l ademenească pe căile străinătății, fără să-și dea seama că drumul întoarcerii nu-l cunoaște nimenea?

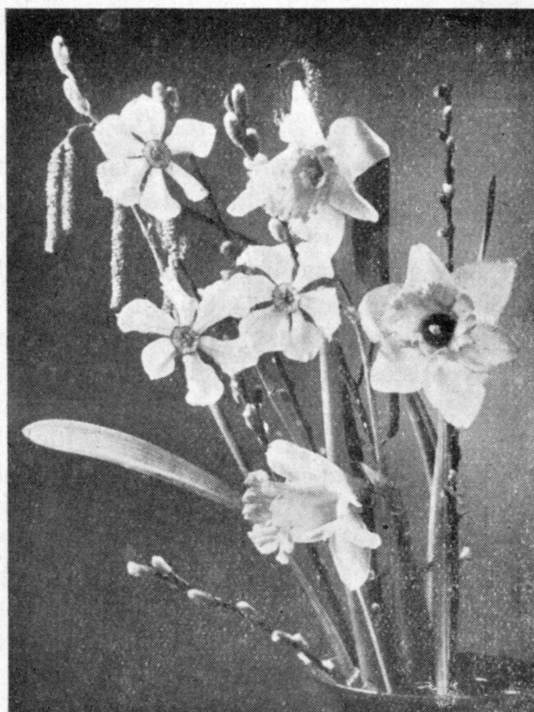
Patriarhul Miron a fost prea înrădăcinat în brazdele pământului nostru românesc, botezat cu sângele de mucenici al strămoșilor săi, sufletul lui a fost prea încătușat de cultul icoanelor rustice de lemn încrustat, încremenite în mireasma de smirnă și tămâie a veacurilor cu stihirile mistice ale simbolurilor curat românești, în toată ființa lui a vibrat din pragul tinereții până la apusul lui de ieri, ca o flacără olimpică, povestea de dureri înlăcrimate și de glorii aspre ale tradițiilor noastre naționale.

Și-a trebuit să vină soartea deșertăciunii pământești ca să-l smulgă din aceste rădăcini pentru ca să-l poată răpune, undeva, unde și seninul razelor de soare, și adierile vântului primăvăratic și fața florilor din lunci îi erau străine.

Dar ori încotro ne-ar purta valul neostoit al vieții înțelepciunea eternității ne desface tainele ei cu blândețe și ne învață că cel ce își pierde viața pentru Hristos și pentru evanghelie acela se va mântui.

Şi Patriarhul nostru Miron poate odihni liniştit sub lespedea veciniciei, pentrucă a trăit şi şi-a pierdut viaţa pământească pentru Hristos şi pentru evanghelia lui. Şi-a verificat pe deplin sentinţa, că viaţa omenească prin ea însaşi nu are nici o valoare, ci valoarea constă în modul cum se întrebuinţează. Căci răposatul nu şi-a irosit zilele în folosul tihnei personale şi a beneficiilor de trăire inertă, pe cari poate i le-ar fi putut îmbia situaţiile de înaltă suprafaţă socială, ci conştient de obligaţiile şi răspunderile legate de scara demnităţilor pe cari şi le-a agonisit cu truda vredniciilor sale, şi-a valorificat toate energiile cu cari l-a înzestrat Dumnezeu din belşug pentru binele obştesc al bisericii şi al neamului său. O jumătate de veac a stat neclintit în slujba acestui ideal cu o fecunditate de muncă fără clipă de zăbavă, pentrucă avea încredere de piatră în viitorul plin de mărire al patriei sale. Spunea odinioară Carol cel mare în admiraţia sa pentru ţara spaniolă, că limba spaniolă este limba îngerilor. Patriarhul Miron răspundea că limba şi legea românească este limba şi legea arhanghelilor şi a sfinţilor lui Dumnezeu.

Avea încredere desăvârşită, că un popor oricât de mic şi neînsemnat nu poate fi ispitit de

desnădejde nici în clipele cele mai grele ale sorţii sale, dacă ţine cu tărie la comorile sale morale şi-şi apără cu dârzenie bunurile sale naţionale.

Interior de casă ţărănească (Clişeul revistei „România" O. N. T.)

Când umbra morții i-a pecetluit pleoapele pentru vecinicie cea din urmă răsuflare i-a strecurat pe buzele încremenite cuvintele: „Aveți încredere — în voi — în Rege".

Acest mesagiu de ultimă clipă concretizează întreg testamentul său, oglinda convingerilor trecutului vieții sale și deviza de vestire pentru vremile viitoare pe seama noastră și a celor ce ne vor urma.

Personalitate de elită, preot devotat evangheliei lui Hristos, cărturar distins, orânduitor iscusit cu perspectivele unor concepții de orizonturi largi, tradiționalist intransigent al idealelor noastre de totdeauna, îndrumător înțelept în calea adevărurilor eterne, ziditor de credință strămoșească, duhovnic milostiv pentru cei obidiți, râvnitor neobosit din straja dimineții până în noapte să facă patria slăvită, neamul fericit, tronul țării respectat de toată lumea pământului și biserica preamărită — numele Patriarhului Miron rămâne încrestat în pisania vremilor noastre, alături de toți marii slujitori ai prestolului și ai crucii din catastihul patriei noastrea românești.

Iar acum, când a plecat pe calea dintru care nu mai este întoarcere, nu ne rămâne decât să înălțăm smerită rugăciune către Domnul puterilor, cela ce locuește întru lumina cea neapropiată, cela ce tuturor oamenilor le-a pus hotar vieții de obște, când se plinește viața, să odihnească și sufletul robului Său Patriarhul Miron în lăcașurile tuturor drepților, iar asupra poporului Său românesc dreptcredincios să trimită harul sfântului Duh ca din povața luminii Sale să răsară pe seama acestui popor tot mai mulți bărbați luminați cum a fost și Patriarhul Miron pentru fericirea patriei și a bisericii și pentru proslăvirea prea sfântului Său nume.

MISTER PASCAL

de IOAN OPRIȘ

Plutește glas de clopot peste sat
De par'că-i fâlfâit de Heruvimi,
Și de pe muchea dealului trei plopi
Vestesc misterul unicei Treimi.

E sfânta zi a Invierii Lui
A Domnului țăriilor albastre,
Ce-a coborît să umble printre oameni,
Să 'mbrace țundra pătimirii noastre.

L'au alungat toți bacii dela stâne
L-au ocărît femeile din sat,
Copiii toți au râs de El pe cale
Bărbații L-au bătut și L-au scuipat.

Dar El chema la sânul Lui flămânzii
Și-i sătura. La orbi le da vedere,
Și toți se întrebau mirați privindu-L
„Cine-o fi, că plată El nu ne cere?"

Pe brațul Lui se adunau hulubi
Și sălcile i se 'nchinau în cale,
Iar holdele se despărțeau — cărare —
Pe când trecea spre Iordan, la vale.

Nu L-au știut de unde vine El
Și socotind că vrea s'aducă nouă,
Sau ne'nțeleaptă rânduială 'n lume
L-au pironit de mâinile-amândouă.

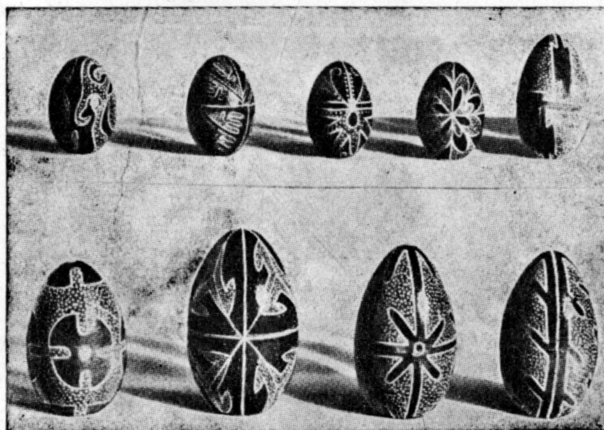
Și a murit apoi hulit — pe Cruce —
Cu doi tâlhari alături, pe-o movilă,
Și toți râdeau privindu-l cum se duce...
Dar lemnul Crucii îi plângea de milă.

Și holdele s'au pârjolit de-odată
Și-a fost cutremur mare pe pământ,
Și întunerec cuprinzând 'namiaza:
Au înțeles c'au omorât un Sfânt.

Și-au plâns zadarnic bacii pe la stâne
Și bietele femei s'au jeluit;
Bărbații și copiii, stăpânirea,
Căci cel plecat nici azi n'a mai venit.

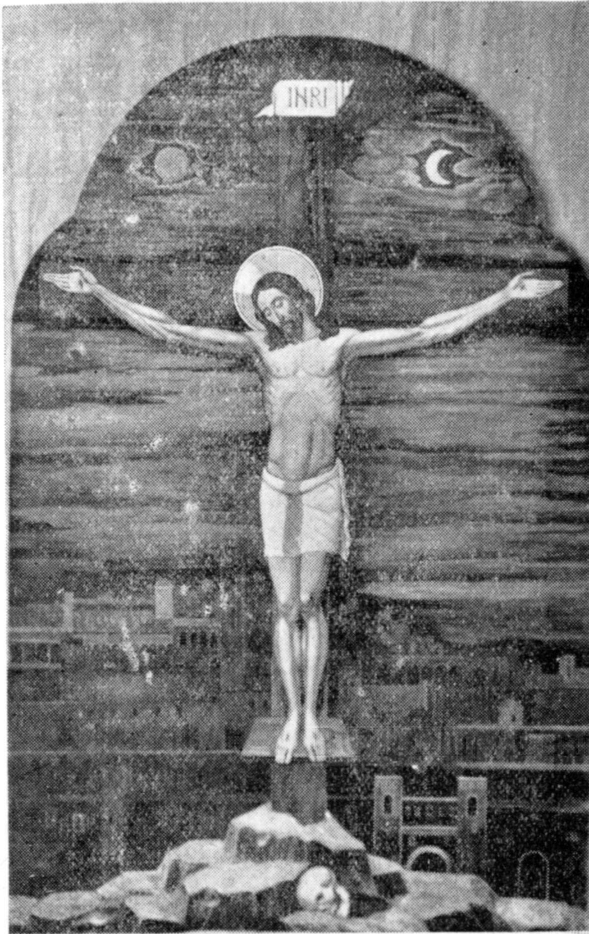
Dar ne-a trimis hrisoave cu pecete
Că sus la ceruri El s'a înălțat,
Că șade iar la masă cu Treimea
Și a uitat ocările din sat.

Dar o să vie El cândva pe seară
Ca să ne spună: Bine v'am găsit.
Să nu mai ocărîm însă străinii
Și să ne pară rău c'am răstignit.
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
Și ca un fâlfâit de heruvimi
Plutește glas de clopot peste sat,
Vestind și la bătrâni și la copii,
Și lumii întregi: Hristos a înviat!

BUCURIA SFINTELOR PAŞTI

de Dr. L. G. MUNTEANU

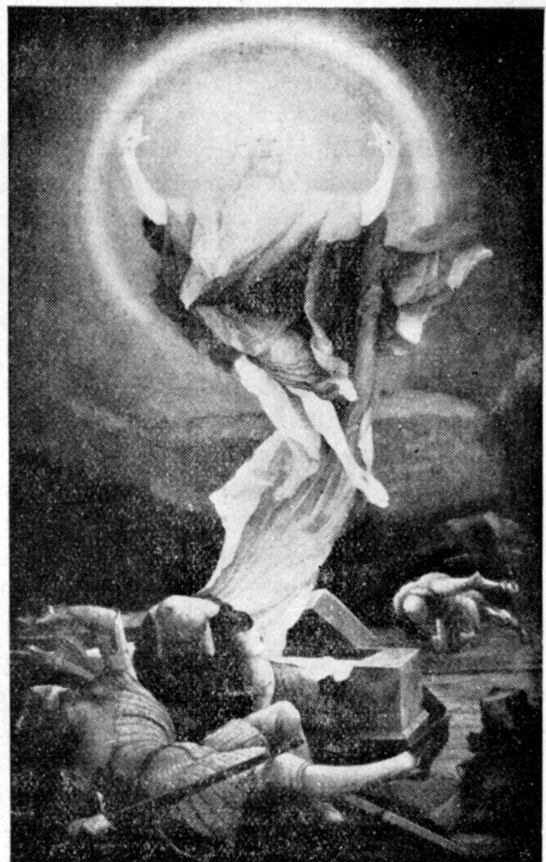
N. Irimie: Răstignirea
Icoană în biserica ortodoxă a Spitalului din Oradea

Soarele primăvăratec cheamă din nou la viaţă natura. Pământul cu munţii, văile, pădurile şi şesurile lui, abia desbrăcat de linţoliul alb al iernii, se îmbracă în haina vieţii, haina florilor şi a verdeţii. Ca la o poruncă magică, sămânţa ascunsă sub glia amorţită germinează, izbucnind viguroasă din pământ. In căldura plăcută, în strălucirea luminoasă a razelor solare, se răsfaţă miriade de vietăţi, cari populează pământul, apa şi aerul. In jur-ne este frumuseţe şi veselie. Totul este viaţă nouă, dela firicelul de iarbă atât de fraged şi gingaş în bătaia vântului, până la bradul vecinic verde, care ne mângăie privirea; dela albina harnică, ce zburdă voioasă, până la rândunica zglobie ce săgetează văzduhul şi cocostârcul sobru păşind măestos prin mlaştini.

Natura îşi urmează legile ei milenare, date de Creatorul, în ritmul imperturbabil fixat din vecinicie.

Un corelat al naturii reînviate, pentru sufletul omenesc este sărbătoarea sfintelor Paşti. O similară chemare de viaţă nouă pentru sufletul nostru, în triumful învierii Domnului; precum pentru natura materială, în soarele primăverii. Hristos învinge moartea, precum soarele învinge amorţeala iernii. Acelaş reviriment, care an de an se petrece în sânul naturii înconjurătoare, ar trebui să se petreacă şi în sufletul nostru. Coincidenţa Invierii Domnului cu renaşterea primăverii în natură, însă nu este o simplă întâmplare, ci o înţeleaptă orânduire divină în planul mântuirii neamului omenesc. Dela natura înconjurătoare omul trebue să înveţe, că ceeace este soarele primăverii pentru trezirea vieţii în lumea organică, este triumful asupra morţii în actul Invierii lui Hristos în lumea spirituală. Aceeaş putere divină care acţionează reînprospătând viaţa naturală, chiamă şi ajută omului la redresarea vieţii lui lăuntrice, după chipul şi asemănarea idealului acestei vieţi, care este în Dumnezeu.

De aceea, bucuriei primăverii în natură trebue să-i corăspundă bucuria reînvierii sufleteşti în viaţa omenească. Păgânul se asocia bucuriei lumii lui înconjurătoare, slăvind soarele, slăvind natura. El trăia numai cu trupul, se considera o simplă

Matthias Grünwald: Invierea

formă a lumii materiale, o formă mai perfectă, dar totuşi numai organism material. In moartea lui spirituală, nu ştia că trupul său îmbracă schinteia divină, spiritul, care şi el îşi are viaţa lui, viaţă care decurge şi se alimentează din izvorul spiritului absolut.

Creştinul trebue să aibă conştiinţa realităţii celor două vieţi, pe cari le întruchipează armonic în fiinţa lui, o viaţă spirituală de esenţă divină şi alta trupească de esenţă materială. Raportul normal dintre ele, în împreuna conlucrare, este raportul ce rezultă din superioritatea calitativă a fiecăreia. Şi întrucât divinul primează omenescului, spiritului materiei, primul se suprapune celui din urmă. Creştinul deci necontenit trebue să caute a menţinea acest echilibru în fiinţa lui.

Pentru el sensul bucuriei păgâne este unilateral, este degradant. Acestei bucurii trebue să i se adauge, încă într'o mai largă măsură, bucuria renaşterii lui spirituale, efectuată cu conlucrarea străduinţelor sale prin toate mijloacele pe cari i le pune la dispoziţie Mântuitorul.

Prin ce se justifică această periodică nevoe de redresare a sufletului, după chipul reînvierii în natură? Jertfa Fiului lui Dumnezeu nu a fost deajuns ca să ne renască sufleteşte odată pentru totdeauna?

Da, jertfa Mântuitorului ne-a împăcat cu Dumnezeu, dar păcatul a rămas activ în lume. Iar ceeace este amorţeala iernii în natură, este acţiunea păcatului personal în viaţa sufletească. Păcatul omoară sufletul, face zadarnică jertfa lui Hristos. Repune pe om în aceeaşi situaţie în care a trăit păgânul. Desechilibrează armonia firească a fiinţei noastre.

In acest caz sărbătorirea triumfului vieţii asupra morţii în Invierea lui Hristos nu mai poate fi un prilej de bucurie, ci tocmai invers, de durere. Sufletul nostru întinat, prăvălit spre abisul morţii, nu poate jubila triumful. Ne este luată chiar şi posibilitatea bucuriei, de bucuria lumei înconjurătoare. Nu mai avem justificarea inconştienţei păgâne. Am cunoscut adevărul vieţii, prin suprema descoperire divină, ni s'au dat mijloacele de luptă împotriva morţii. Neglijenţa, rea voinţa, îşi merită pedeapsa.

Pentru noi ca creştini singură bucuria renaşterii noastre spirituale, bucuria purificării de păcatele personale, bucuria deschiderii sufletului pentru intrarea lui Hristos cel înviat, este reala bucurie a sfintelor Paşti, căreia numai extern i se adauge bucuria primăverii.

Această bucurie este de o nuanţă superioară, nu poate fi exprimată în cuvinte. Ea vibrează în toate coardele sufletului. E pârgă din eterna şi dumnezeiasca fericire. Isbucneşte în afară într'un eflux de sentimente nobile, de gânduri creştineşti, de fapte ale iubirii.

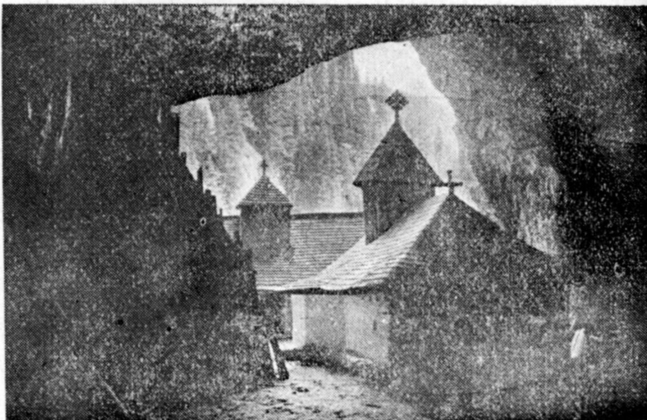
Dacă se doreşte sufletul nostru după aceasta bucurie a reinoirii, e de prisos a ne întreba. Pe cât de firesc este, ca natura să dorească viaţa, trupul nostru mulţumirea – la fel sufletul se doreşte după fericirea ce rezultă din purificarea de păcate, din libertatea convieţuirii cu Dumnezeu, sufletul absolut. Ar trebui să înţelegem acest justificat postulat al omului din noi, cel puţin în aceeaş măsură în care înţelegem dorinţele şi trebuinţele animalului din noi. Şi dacă pentru ultimul nu precupeţim nici timp nici muncă, cu atât mai mult se cuvine a ne strădui pentru primul. Nevoile sufletului trebue să ne preocupe chiar mai mult, sufletul fiind partea nemuritoare în om, fiind omul în esenţă.

Satisfacerea aspiraţiilor lui este deci o chestie nu numai de datorie, ci şi de prestigiu pentru fiinţa omenească. Omul prin sufletul său supravieţueşte, domineazä lumea naturală şi animală, prin suflet se apropie de Dumnezeu Creiatorul.

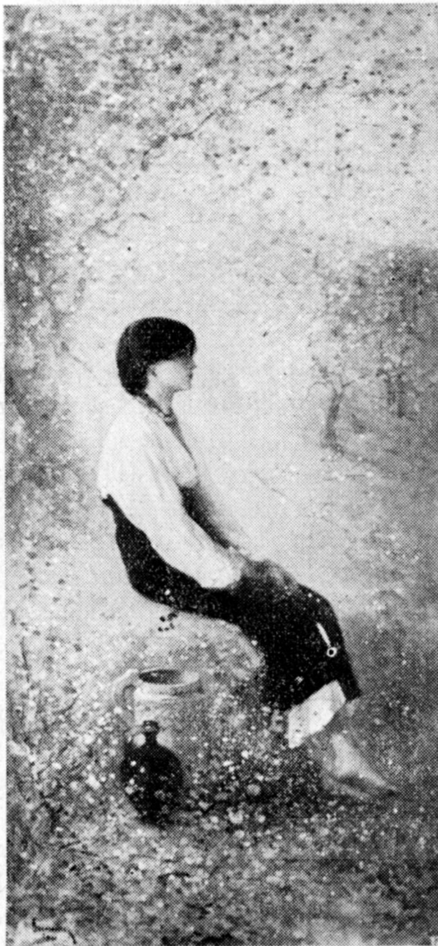
Paştile sunt sărbătoarea sufletului creştin. Prin împreună lucrarea strădaniilor omeneşti cu puterea harică a jertfei Fiului lui Dumnezeu pe cruce, pentru purificarea sufletului de păcat, Paştile coboară în suflet bucuria reînvierii, bucuria vieţii neîntinate, a vieţii superioare, izvorâte din divinitate. Acesta-i triumful vieţii asupra morţii raportat la individ.

Hristos în noaptea sfântă s'a făcut pârga învierii noastre, din moartea păcatului. Dar noi an de an amintindu-ne de învierea lui, să îndârjim lupta împotriva păcatului. Hristos cel înviat înseamnă nu numai triumful lui Dumnezeu asupra diavolului în lume, ci şi triumful nostru prin Dumnezeu, asupra răului din noi.

„Hristos a înviat“ – să cântăm cu toţii, preamărind şi mulţumind lui Dumnezeu, jubilând triumful propriului nostru suflet.

Schitul din Peştera Ialomicioara

Grigorescu: Primăvara

PEISAJ

de G. AL. ORIȚĂ

Fulgi diafani, molateci, sburați din slăvi de culmi,
De unde ceru=și moaie cărările 'n lumină,
Au nins sidef și îngeri în pomii din grădină
Și melci și coliere, pe albe zări de ulmi.

Prin văi și pe coline au așternut velinți
Bătute în metanii și 'n țiuit de vânt,
Se frânge trist în vreme o sbatere de cânt
S'auzi cum cresc pe suflet nămeți de suferinți...

Dispare printre visuri un croncănit tehui
Și amorțit în gânduri, tresari cu teamă: Ce=i?
Trosnește peste liniști o creangă de gutui,
Imprăștiind sub zarzări potop de ghiocei...

Și iar îngheață clipa ca amintirea 'n rame...
Sub pulbere de ace icnește surd câmpia,
Au adormit pe teascuri bețiile din crame
Și țipă sgribulită sub promoroacă via...

Rondelul albelor năzuiri

de AL. STRĂONEANU-BALAȘ

Cu fiecare mugur care-așteaptă
Abia o rază caldă să re'nvie,
Tresare viață rodnică pe glie,
Imbold al firei, pururi înțeleaptă.

Și zi de zi lumina îl îmbie,
Iar firea pune, cu măsura-i dreaptă,
In fiecare mugur care-așteaptă,
Un strop divin din ce e dat să fie.

Astfel în preajmă totul se deșteaptă
Din necuprinsa firii dărnicie.
Iar noi urcăm, cu azi, spre veșnicie
In primăvara asta altă treaptă,

Cu fiecare mugur care-așteaptă...

INSERARE

de AL. STRĂONEANU-BALAȘ

Muguri tineri s'au deschis
Ca prin vis,
Ning petale de cais
Pe alei,
Iar zefiru=aduce 'n zbor
Călător,
Un parfum îmbătător:
Stânjenei.

Fluturii au adormit
Liniștit
In caisul înflorit
Și acum,
S'aud pași din când în când,
Rând pe rând,
Călători târzii trecând
Rar pe drum.

Mii petale s'au desprins:
Parc' a nins;
Mii de facle s'au aprins
Sus în cer.
Gândul, călător hoinar
Pleacă iar
Inspre lumi fără hotar,
Tot stingher...

Trec zefirii printre flori
Călători,
Triluri de privighetori
Vin cu ei:
Firea doarme... S'a închis
Ca 'ntr'un vis..
Ning petale de cais
Pe alei...

O PROBLEMĂ CLARIFICATĂ

MIRENII ÎN BISERICĂ

de GRIGORIE T. MARCU

După obşteasca părere – pe care este în stare s'o reprezinte oricine-i în clar cu catehismul credinței sale – mirenii sunt mădulare ale Bisericii lui Hristos, ca unii cari au fost botezați în numele sfintei Treimi, îl mărturisesc pe Hristos, i se închină, îi urmează Lui şi țin predaniile Bisericii celei adevărate, care este trupul Mântuitorului.

Cu atâta însă, această problemă – care-i mult mai complicată decât pare la prima vedere – încă nu-i lichidată deplin. Ea ridică o seamă de întrebări suplimentare, cari cer un răspuns – şi anume un răspuns conform cu învățătura şi practica de veacuri a Bisericii lui Hristos.

Cea mai importantă – şi mai aprig controversată – dintre aceste întrebări, este aceea a situației juridice a elementului mirean în Biserică. Stilizată în formă interogativă, ea sună aşa: sunt sau nu sunt îndreptățiți mirenii să participe la exercitarea puterii bisericeşti?

Chestiunea, pentru noi ceice aparținem Bisericii ortodoxe române de dincoace de munți, este limpezită de mult. Şi cel ce a limpezit-o odată pentru totdeauna, n'a fost altcineva decât tocmai genialul mitropolit Andreiu Şaguna, care prin celebrul *Statut Organic* pe care l-a dat Mitropoliei Românilor ortodocşi din Ardeal în a doua jumătate a veacului trecut, a proclamat răspicat dreptul mirenilor de a participa la exercitarea puterii bisericeşti, chemându-i să conlucreze efectiv cu Ierarhia bisericească.

Punctul de vedere şagunian în această chestiune, a servit ca bază Legii de organizare a Bisericii ortodoxe din România întregită, care nu este altceva decât o adaptare a Statutului Organic la împrejurările de viață schimbate. Cel ce a stăruit cu toată greutatea uriaşei sale autorități pentru primirea punctului de vedere şagunian pomenit în Legea fundamentală de organizare a Bisericii României, a fost I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, păzitorul şi plinitorul zelos al moştenirii pururea pomenitului „preot deşteptării noastre, semnelor vremii profet".

Faptic aşadar, spiritul şagunian a triumfat Rămâneau însa o seamă de nedumeriri în această spinoasă chestiune, îndeosebi în ce priveşte canonicitatea şi utilitatea participării mirenilor la exercitarea puterii bisericeşti, pe cari experiențele fericite făcute de Biserica ortodoxă ardeleană prin chemarea la colaborare cu Ierarhia a elementului laic, nu au isbutit să le înlăture. Drept aceea, luminatul arhipăstor al Mitropoliei Ardealului, a arătat cu desăvârşită competență, la diferite prilejuri, îndreptățirea soluției date în chestiune. Nu mai departe decât în ziua istorică a înființării „Frăției Ortodoxe Române" – 5 Martie 1933 – I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului declara următoarele:

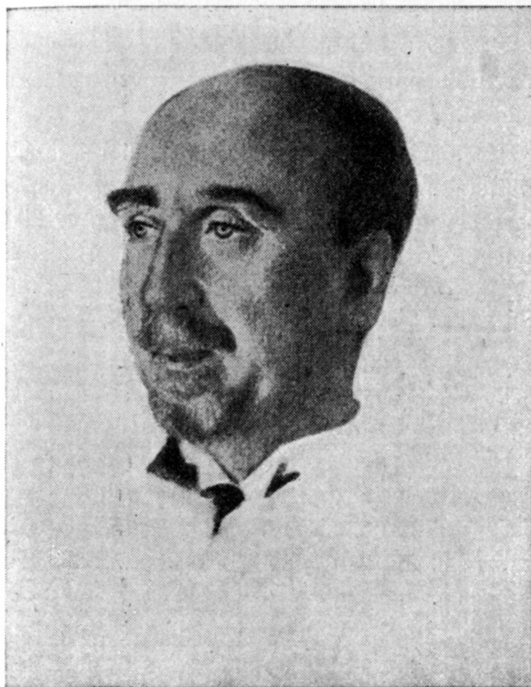
— *„Prin aşezarea şaguniană ne-am întors la instituțiunile creştinismului primar, cu gândul ca să facem cât mai strânse legăturile Bisericii cu poporul credincios al ei... Noi cei dintâi ne simțim datori să apărăm drepturile ce se cuvin mirenilor în Biserica noastră... şi avem nevoie de colaborarea lor, fiindcă sunt parte constitutivă a Bisericii"* (Cf. Ortodoxia în mijlocul frământărilor de azi; Sibiu 1933, p. 7 urm.).

Alături de I. P. Sf. Sa, au făcut apologia canonicității şi utilității participării mirenilor la exercitarea puterii bisericeşti, o seamă de specialişti reputați. Dintre aceştia, se cuvine să pomenim barem pe d-l profesor universitar dela Cluj Dr. Ioan Mateiu şi pe actualul rector al Academiei teologice din Arad, păr. prof. Dr. Nicolae Popovici. Pe urmele strădaniilor domniilor lor – aprofundând problema şi lărgind câmpul de investigație ştiințifică – calcă lucrarea de proporții impresionante care ne prilejueşte scrierea acestor rânduri.

I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului se ocupa de mult cu gândul de-a facilita alcătuirea unui studiu de căpătâiu asupra importanței mire-

Mitropolitul Andrei Şaguna

D. Prof. Sextil Puşcariu, preşedintele „Frăţiei Ortodoxe Române“

nilor in Biserică şi a dreptului lor de participare la exercitarea puterii bisericeşti. Inainte cu câţiva ani, acest gând a fost pornit pe calea înfăptuirii. Se ştie că I. P. Sf. Sa acordă o grije deosebită creşterii unui cler cult şi tare în virtute. In acest scop, alege an de an câte un mănunchiu de tineri buni şi promiţători, pe cari îi susţine, pe cheltuiala Bisericii, la şcolile înalte de Teologie din ţară şi din străinătate. Dintre aceştia se recrutează profesorii de Teologie şi în genere fruntaşii clerului nostru. Perfect cunoscător al lipsurilor de ordin ştiinţific, cultural, social şi pastoral pe cari le are Biserica noastră, I. P. Sf. Sa are bunul obiceiu de-a indica oricărui tânăr dornic şi capabil de muncă, problemele cari necesită o mai urgentă clarificare, îndemnându-i să se ocupe de câte una din ele. Aşa încât, se poate spune fără nici o umbră de exagerare, că I. P. Sf. Sa este *capul care cugetă,* iar cei ce-l înconjoară, *mâna care lucrează.*

Din această binecuvântată purtare de grije pentru înzestrarea Bisericii noastre cu cele multe cari îi mai trebuesc, a răsărit şi lucrarea intitulată *„Mirenii în Biserică,* studiu canonic-istoric“, alcătuită de tânărul profesor dela Academia teologică „Andreiană“ din Sibiu, păr. Dr. Liviu Stan.

Pe lângă ajutorul competent al luminatului Ierarh, care i-a dat îndemnul de-a alcătui această impunătoare lucrare, păr. prof. Dr. Liviu Stan a purces la lucru înarmat cu o frumoasă pregătire în materie, dobândită la Facultăţile de Teologie din Cernăuţi, Atena, Varşovia, München şi Roma.

Lucrarea a apărut în „Seria Teologică“ dela Sibiu, care-i o creaţie a râvnei pentru cultura teologică ce-l însufleţeşte de-o viaţă întreagă pe I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae.*

Nu plănuesc să rezumez această lucrare – căci ea nu se rezumează, ci se citeşte. Mă mulţumesc doar să atrag luarea aminte asupra ei intelectualilor noştri peste tot, şi în special acelora cari sunt membrii ai corporaţiilor bisericeşti ortodoxe.

Faţă în faţă cu concepţiile romano-catolică şi protestantă despre rolul mirenilor în viaţa bisericească, păr. prof. Dr. Liviu Stan stabileşte neted şi documentat teza ortodoxă în chestiune.

In biserica rom.-cat., papa – şi după el toate organele bisericeşti în subordine – exercită puterea bisericească în chip absolutist. Laicii au un singur „drept“ în biserică: să asculte!

In 1922, papa Romei a întemeiat „Acţiunea catolică“, prin care se urmărea reîncadrarea mirenilor în biserică, prin cointeresarea lor la unele treburi ale bisericii, recunoscându-se astfel, parţial, că aceste mădulare nu mai pot fi ţinute în starea de complectă pasivitate de până atunci.

Faţă în faţă cu monarhismul absolut papistaş,

Löwendal: Ţăran din Bucovina

stă democraţia absolută protestantă. Negând orice ierarhie de drept divin, deosebirea dintre ierarhia omeneşte şi vremelnic instituită şi dintre instituitorii ei, cari sunt membrii comunităţilor, dispare.

Rolul laicilor nu e corect definit în nici una din aceste biserici.

Numai în Ortodoxie s'a păstrat, alături de puritatea iniţială a învăţăturii de credinţă, forma de guvernământ bisericesc curat creştină. Aceasta nu nesocoteşte importanţa mirenilor în Biserică şi nu exclude participarea lor la exercitarea puterii bisericeşti.

Vrea cineva să cunoască mai îndeaproape condiţiile în cari are să se valorifice această participare şi limitele ei? Cartea păr. prof. Dr. Liviu Stan îi stă la dispoziţie.

GÂNDUL NEGRU

de ZEVEDEIU BARBU

Omul paradisului e o fiinţă, înăuntrul căreia nu se găsesc rupturi. Aceasta înseamnă că el nu a fost niciodată silit să se *împartă* între gândurile şi dorinţele sale, şi mai ales, niciodată nu a simţit povara cumpănelii între două intenţiuni contradictorii. Prisma prin care trebuia să se înfăţişeze lumea acestui om, i-a oferit imaginea unei existenţe închegată unilinear. Dumnezeu a zămislit pe om, iar acesta a văzut lumea prin Dumnezeu. Gândurile omului paradisiac erau întruparea totală a sa, erau întruparea Fiinţei. Căci ce poate însemna raiul decât zona existenţială, în care orice gând, orice dorinţă şi orice faptă primeşte întruchipare în linia de existenţă hărăzită omului de Creator. Omul nu putea exista dincolo de această linie.

Olga Greceanu: Coborârea de pe cruce

De atunci anii au trecut în neînchipuite stoluri peste capul lumii. Realitatea de aur a raiului a rămas suspendată de firul vremii, în trecut. Înăuntrul Fiinţei s'a întâmplat o catastrofă. Omul a căzut. Cu un singur gând şi-a destrămat unitatea sa existenţială. A apărut gândul negru.

*

Realitatea de început a raiului e simplă, însă până astăzi nu ştim cu nimic mai mult despre posibilităţile de trăire ale omului întru Dumnezeu, despre ispita lui şi mai ales despre apariţia *gândului negru* sau a diavolului în câmpul existenţii.

Aşa cum vedem noi problema şi cum vom încerca să o discutăm în câteva linii în cele ce urmează, gândul negru, pe lângă faptul că e problemă central religioasă, e şi o problemă mai generală, am putea spune existenţială, dacă prin existenţial se înţelege modalitatea integrală de a fi a omului. Luată în acest sens mai larg, problema gândului negru se bucură de mai multă concreţiune şi în acelaş timp de mai mult înţeles în sufletul omului. Aceasta, dintr'un motiv foarte simplu şi anume din motivul că o găsim sub diferite chipuri de existenţă şi sub diferite încercări de teoretizare. Din acordarea acestui înţeles general preferăm numele de gândul negru sau omul negru, nume de altfel cunoscute mai ales în literatură. Trebuie să spunem de pe acum că nu intenţionăm câtuşi de puţin, prin această lărgire a problemii, să o îndepărtăm într'un mod oarecare de înţelesul său profund religios şi moral. Din contră, vom accentua prin cele de mai jos, că existenţa, în zonele sale superioare, în zonele în care se poate naşte o aşanumită problemă a gândului negru, este în esenţă religioasă. Cu alte cuvinte – orice zonă a existenţei ar respira omul

Th. Aman: Ţigancă

(arta, filosofie, ştiinţa) în momentul în care apare gândul negru, trăieşte incontestabil un moment religios. Să explicăm lucrurile.

Inţelegem prin gândul negru ruperea, sau destrămarea *axei existenţiale* a unei fiinţe. Axa existenţială este unitatea de prezenţă, de valoare şi de puterea transfiguratorie a unei fiinţe în lume, unitate către care năzuieşte şi câteodată o atrage, orice fiinţă care trăieşte *profund* lumea. Cum se întâmplă acest lucru? Omului din raiu Dumnezeu i-a dat ca axă existenţială însăşi fiinţa Sa. Fericitul începător al omenirii a avut perspectiva lumii prin însăşi prezenţa divină fără de margini în el. Orice gând al său, orice faptă a sa şi orice dorinţă a sa, prin transfiguraţiune substanţială, primea semnificaţie, valoare şi existenţă întru Fiinţa Divină. Axa sa existenţială era o structură simplă şi unitară, garantată prin *credinţa* de îngerească naivitate în valoarea şi unitatea ei. Primul gând de dincolo, gând care nu s'a lăsat transfigurat şi învins de axa existenţială a omului înseamnă *ruperea unităţii,* acesta e un *mod* de existenţă înafară de Fiinţa Divină. Omul raiului şi-a distrus unitatea, iar gândul negru a apărut prin însăşi ispita la acest gest, prin însăşi clătinarea credinţei în unitatea sa iniţială.

Destrămarea raiului înseamnă depărtarea omului de nemijlocitul Fiinţei, care se poate traduce complet în pierderea unităţii sale existenţiale. De aici începând, *dorul* după acea unitate a înlocuit realitatea ei. Din acele începuturi, până astăzi, pe pământul locuit de om, o singură fiinţă a manifestat o unitate deplină. Acea fiinţă e *Isus Hristos.* Axa existenţială a lui Isus Hristos stă pe aceeaşi linie pe care stă axa existenţială a omului edenic, însă hrănită exclusiv din Divinitate. Dragostea faţă de sufletul semenilor şi credinţa în lumea de dincolo, în Tatăl, sunt profundele atribute existenţiale ale Dumnezeului-Om. Orice gând, orice dorinţă, orice act existau numai întrucât participau esenţial la această axă existenţială. Puterea de transfigurare a lumii prin perspectiva axei sale existenţiale e neistovită. Acţiunea sa în această transfiguraţiune a devenit *misiune,* o misiune de mântuire a lumii. Chiar actele cele mai în contradicţie cu iubirea deaproapelui, sau actele cele mai *pământeşti,* deci în contradicţie cu credinţa în existenţa reală a unei lumi drepte de dincolo, pentru Mântuitor se schimbă la faţă şi primesc semnificaţie înăuntrul axei sale existenţiale. Ce a putut însemna Iuda cu trădarea şi minciuna lui, ce a însemnat, în ultima analiză, Gheţimani, hulirea şi răstignirea pentru Mântuitor?! Toate sunt momente grăitoare asupra răului din

I. Teodorescu-Sion: Figură

lume, rău care a atins personal pe Hristos, și totuși toate acestea n'au reușit să trezească cea mai nevinovată ură, sau clătinare, n'au reușit să fărămițeze nimic din axa existențială, bazată pe *iubire* și entuziasm pentru o lume de dincolo. Din contră, ele au fost transfigurate, ele au venit necesar să se plinească voința cerească. „Doamne iartă-i, că nu știu ce fac“, a spus Hristos și astfel și-a dat duhul dintre cele pământești fără să se îndoiască în unitate misiunii sale.

Cazurile de aparițiune ale gândului negru sunt evidente, mai ales când este vorba de om. Mai frecvente aceste aparițiuni sunt la personalitățile religioase. Spre exemplu Sf. Antoniu, închinându-și viața credinței creștine, a încercat să ducă o viață în conformitate riguroasă cu cerințele acestei credințe. Postul și rugăciunea erau două mijloace de realizare a credinței. Postul însă e o probă dificilă pentru firea omenească și adeseori naște îndoieli asupra posibilităților sale de realizare. Aceasta înseamnă că actul brut nu poate fi atât de ușor transfigurat, adecă supus sau învins de misiunea de îndeplinit, încât să fie realizat fără șovăire. Acest fapt naște rupturi în axa existențială prin faptul că arată piedici în calea realizării credinței. Lui Antoniu gândul negru i-a apărut în nenumărate rânduri sub formă de brutar, ademenindu-l cu pâne caldă. Faptul e simplu: Gândul negru e îndoiala și neputința credinței. Prin aceasta întărim ceeace am mai spus și alte dați, că el este o ruptură în axa existențială a unei ființe.

Dar lucrurile se întâmplă cu totul caracteristic pe un plan indirect religios. Să ne gândim la celebra dualitate *Faust-Mefisto.* Axa existențială a lui Faust este *setea de adevăr,* sau căutarea adevărului. Ca această axă să fie realizată, lui Faust îi trebuia o putere excepțională de transfigurațiune a lumii, adică de supunere a fiecărui fapt, gând sau dorință; cu alte cuvinte, să nu se găsească fapt atât de mare, încât prin prezența lui să nască dificultăți și mai ales îndoieli în sensul ultim al misiunii sale. Pentru Faust astfel de fapte s'au găsit și ele au fost deslănțuite de însăși dorințele vieții sale, care s'a revoltat contra ascezei în care ele au fost ținute de către pasiunea adevărului. Pasiunea adevărului n'a putut transfigura dorințele vieț i și prin aceasta, îndoiala, în insuși entuziasmul pentru adevăr, apare. Gândul negru, Mefisto, poartă de mână pe Faust, împărtășindu-i bucuriile vieții. Axa existențială a lui Faust s'a destrămat în mod îngrozitor.

Același lucru se întâmplă cu celebrul erou a lui Dostoewsky, *Ivan Karamazov.* Ivan Karamazov este omul cult, omul european. Axa sa existențială este susținută de însăși năzuința de realizare a valorilor culturii europene, cultură, care, în mintea lui, se baza în esență pe umanism, pe individualism chiar. Ivan Karamazov a luat omul, cu puterea sa creatoare, ca axă existențială și a voit să transfigureze lumea prin ea, adecă să vadă totul în funcție de valoarea om (chiar pe Dumnezeu. Cetitorul își amintește de sensul legendei Marelui Inchizitor). Insă n'a reușit. Axa sa existențială s'a rupt în momentul când s'a îndoit de absolutul acestei valori.

Unitatea și liniștea dispar pentrucă Ivan Karamazov e ispitit de gândul negru.

Ca Ivan Karamazov sunt nenumărați oameni, mari și mici. Sunt toți oamenii care nu au tărie de realizare a destinului acceptat. Sunt mai ales aceia a căror conștiință nu e atât de mare și naivă, încât se pledeze în mod nelimitat pentru gândurile, dorințele sau pasiunile revelate din adâncul sufletului. Oameni pe care din sărăcie interioară nu-i poate angaja total propriul lor spirit și care, din acest motiv, fac o valoare nelimitată din *a cumpăni.* Luați seama oamenilor, în tot ce s'a făcut, din câte s'au făcut, cât poți crede e cu mult mai sus, decât cât te poți îndoi, sau cât poți cumpăni.

Celor ce dorm

de CONSTANTIN GORAN

Voi ce dormiți în praf sub soare
De umbra crucii străjuiți,
Sus inima, că ciasul vine,
Când veți ieși din gropi, afară,
La glasul trâmbiței divine,
La judecata viitoare...

Atunci va fi un vuet mare
Când va veni Stăpânul sfânt;
Și glasul Lui de mângăere
Va umple vechile morminte
Cu faclele de înviere
La judecata viitoare...

Va fi atunci o sărbătoare:
In haine albe veți ieși
Din pulbere cântând, grămadă,
La glasul celui care poate
Cu vorba să le facă toate,
La judecata viitoare...

LA MORMÂNTUL

Părintelui profesor Dr. Andrei Buzdug

de *Pr. AUGUSTIN FAUR*

† *Prof. Dr. Andrei Buzdug*

O veste neașteptată și tot atât de tristă, care inmoaie inimile și cernește conștiințele a străbătut până in creerii munților noștri: Pr. Dr. Andrei Buzdug, profesorul de studii practice dela Academia de teologie ortodoxă din Cluj, a trecut la cele vecinice.

Noi, cari il știam pe adormitul in Domnul de straje la interesele practice ale Bisericii noastre, din ctitoria Voevodului moldovean de fericită amintire, il credeam la muncă și-l vedeam par'că aplecat la masa de scris, pentru a ne trimite cele mai proaspete indemnuri și sfaturi, in legătură cu spinoasa noastră viață pastorală de toate zilele.

Atitudinea și zelul lui intru răspândirea cuvântului adevărului ne obicinuise cu aceasta ținută și nu-l puteam inchipui altcum, decât vecinic ocupat, vecinic frământat de problema unei cât mai aprofundate și rodnice pastorații in via Domnului. Sufletul lui fecundat până in ultima fibră de aceste sublime gânduri nu-l lăsau in pace nici ziua, nici noaptea.

Căile Providenței insă sunt nepătrunse de mintea noastră. În fața incercărilor ei, n'avem ce face, trebue să ne plecăm capetele cu creștinească resemnare.

Dar astăzi, când creerul lui a incetat de a mai scormoni adevărurile cele inalte, pentru a le aplica la viață, când sufletul lui sboară spre zările inalte ale vecinicei, pentru a-și duce inaintea Cerescului Părinte tributul lui de osteneală in urma talantului primit, astăzi, când rămășițele lui pământești s'au pogorât in sânurile pământului, urmând porunca sfântă „pământ ești și in pământ vei merge“, noi, ucenicii lui, de acolo unde ne aflăm fiecare, pentru a-i răspândi intre fiii noștri sufletești povețele-i evanghelice, ne plecăm cu cucernicie genunchii, rugând pe bunul Dumnezeu, să se indure de sufletul lui.

În fața mormântului proaspăt deschis depunem o lacrimă fierbinte și sinceră.

L-am cunoscut, ca student, la Academia de Teologie din Cluj, unde l-am avut profesor. Ultimii doi ani de studii, timp cât se face la Academia de teologie studiile practice, a fost nedespărțit din mijlocul nostru. Bunătatea și dragostea cari țâșneau din sufletul lui ca apa cristalină din stânca de munte ne cucerise și fermecase sufetele, incât orele de studii făcute impreună erau adevărate recreații spirituale pentru noi.

Blând și cucernic, sfătuitor și prietenos, a fost tipul preotului profesor, care atât dela catedră cât și din amvon, își consuma energia sufletească pentru a inobila sufletele și a oțeli caracterele pentru lupta vieții.

Preot prin bunătate, profesor prin seriozitatea cunoștințelor cu cari era inzestrat, predicator și orator public prin excelență, pleacă pe drumul vecinicei, in regretele unanime ale noastre ale tuturora. El lasă un gol adânc simțit in Biserica ardeleană ca și in lumea teologică a scriitorilor bisericii noastre.

Dar, in fața acestor regrete cari ne copleșesc până in adânc avem cel puțin mângâierea, că sufletul lui cel hrănit din destul cu harul lui Dumnezeu, nu și l-a irosit in zadar, ci ne-a lăsat o parte din el și nouă, prin publicațiile ce i-au apărut până acum.

Frații preoți, intru propovăduirea cuvântului sfânt se vor inspira, multe decenii incă, din rodul ostenelelor sale, cari sunt adevărate „merinde pentru sufletele credincioase“.

Înzestrat de Dumnezeu cu un spirit de observație de inaltă finețe, n'a lăsat neobservat, necercetat și neaprofundat nici un moment din viața noastră de toate zilele. Toate le-a urmărit cu hăr-

nicia albinei, astfel, că slova lui răsună astăzi din faţa sfintelor altare, nu numai în Duminecile şi sărbătorile anului bisericesc, ci şi la diferitele ocaziuni, constituind adevăratul „Duh şi viaţă", necesar pentru hrana sufletelor noastre. A scris deasemeni predici şi pentru înmormântare, iar mai nou, după cât suntem informaţi, pregătea un studiu de omiletică, altul de catihetică şi se străduia să-şi adune într'un volum parenezele ţinute la diferitele sărbători naţionale.

Dacă sufletul lui de bun părinte s'a îngrijit de hrana sufletească a celor mari, muncind pentru ei, n'a neglijat nici pe cei mici, ştiind că sufletul copilului de mic trebuie mlădiat, dacă vrem să facem din el om, care mai târziu să poată trăi după adevărul Mântuitorului nostru Isus Hristos. În acest scop a pregătit şi compus manuale pentru învăţământul religios, al şcoalelor primare, din toate clasele. Astfel, s'a ajuns, ca suflul cugetării sale religios-morale să fie inspirate astăzi de întreaga suflare ortodoxă din eparhia noastră.

Poporul românesc şi în special credincioşii eparhiei noastre, fie că i-au citit, sau ii vor citi lucrările lui, fie că au auzit o parte din conferinţele şi predicile ţinute personal prin diferitele părţi, unde a fost chemat să vorbească, sau trimis din partea Ven. Consiliu Eparhial, ii vor purta o adâncă şi vecinică recunoştinţă. Iar noi, ucenicii lui, urmând sfatul dat de el, „vom plânge cu cei ce plâng" căutând în felul acesta, dacă e cu putinţă, să ştergem o lacrimă şi să alinăm un suspin, de pe obrajii şi sufletele îndurerate ale soţiei şi copiilor săi dragi.

Pentru lumea nesfârşită de cruci ce se ridică prin cimitire, o cruce în plus e o nimica toată, ce aproape se pierde. Pentru noi însă, crucea aşezată la mormântul proaspăt deschis a părintelui şi profesorului iubit, e un „memento" şi o „poruncă". E un memento în sensul de a înţelege nimicinicia acestei vieţi, care astăzi este, iar mâine dispare, cu toată vigoarea şi cu toată puterea de muncă de care dispunem şi-i o poruncă, ce ne îndeamnă să ne concentrăm şi coborâm în noi înşine, pentru a ne face un examen de conştiinţă şi a vedea în ce măsură sufletul lui de părinte iubitor, desinteresat şi bun, s'a imprimat în noi.

Subliniind aceste consideraţii asupra profesorului nostru, precum şi reflecţiile ce ni se impun pe marginea mormântului lui, nu putem încheia aceste modeste rânduri decât prin rugăciunea invocată el la sfârşitul unei predici din una din cărţile sale: „Iară tu, Doamne Dumnezeul nostru, pe slujitorul sfântului tău altar, care te-a preamărit pe Tine pe pământ, preamăreşte-l cu mărirea care este la Tine, în vecii vecilor. Amin".

FABULĂ

de S. TAMBA

Drumul – greu, alunecos;
Calul – mic, neputincios;
Totuşi, bietul dobitoc,
De stăpânu-i pus pe foc,
Noaptea ca să nu-i apuce
Când spre casă se vor duce,
Toată vlaga şi' adunat
Carul cu lemne 'ncărcat
La oraş de l-a cărat,
Pentru-o javră desmierdată
De-o cocoană divorţată,
Nu care cumva să 'nghete
Ale bestiei mustete.

Gâfâia acum în ham
Şi-aburia ca un cazan.
Javra însă: ham, ham' ham !...
Calul, mort de oboseală,
N'având chef de hârjoneală,
Scormonia după nutreţ
Intr'un fund de săculeţ.
Bestia, ham-ham!... într'una,
Fără să 'nteleagă, ciuma,
Că se prea 'ntrece cu gluma.
Ba ştiindu-se-apărată
De stăpâna-i inelată
Işi luă botul la purtare
Dând să-l muşte de picioare.
. . . .
Ce-a urmat, ghiciţi uşor:
Javra-ajunse 'n cremator
Şi stăpâna 'n sanator.

Invăţătură:
Nu puneţi la încercare
Niciodat' marea răbdare.

Amintiri, care nu se șterg

de L. BOLOGA

Bucuria Paștilor

Noaptea târziu, pe fruntea copilului, care-și doarme somnul lin în pătișorul său, o mână domoală se așează și un glas îi șoptește parcă la ureche: „Hai, scoală, dacă vrei să vezi Invierea?" E dorința lui, pe care și-o mărturisise încă de mult, iar de cu seară o legase de inima mamei sale. Auzise povestindu-se multe despre această zi a Invierii, și a încercat să și-o închipue; frânturi de imagini, rupte din slujbele din Joia și Vinerea Mare le-a înjghebat într'un tot, dar parcă ceva totuși nu reușise să prindă. Acest ceva l-a făcut să o roage pe mamă-sa să-l ia și pe el la slujba Invierii.

Cum s'a îmbrăcat și cum a plecat nu-și mai aduce aminte; n'a fost în stare să și le amintească nici măcar a doua zi. Doar aerul răcoros, plin de miresmele primăverii l-au izbit umplându-i plămânii cu nouă vigoare, ochilor însă nu le-a fost cu putință să prindă lumina din ferestrele celor ce se pregăteau pentru același drum: stele, lumini sau năluciri de schintei ale ochilor lui somnoroși. Pe ulița lungă portițe scârțăiau și când ici, când colo figuri omenești se iveau luând drumul spre bisericuța din deal. La ușa ei mulțimea aștepta cu luminile aprinse în mână. De aci încolo n'a mai trăit pe pământ. Intreaga priveliște: preotul în odăjdiile aurii, care sub razele luminilor de ceară dădeau înfățișarea unui joc de schintei, aureolă sfântă, ciocănitul în ușă si vorbele lui lămurite: „Deschideți voi boeri porțile voastre să intre Impăratul măririi" cu straniul răspuns din dosul ușii: „Cine este acela, Impăratul măririi?", izbucnirea imnului de mărire „Hristos a înviat" din gura mulțimii, apoi întrarea triumfală în biserica arhiluminată, bucuria de pe fețele tuturor i-au creiat această stare sufletească.

A trecut multă vreme de atunci, imagina însă nu i s'a șters. S'a păstrat vie și neatinsă, iar fiecare an, deodată cu serbarea Paștilor, reînvie întregul mănunchiu de priveliști și emoții, care au reușit să se sape adânc în sufletul său în noaptea primei Invieri, pe care a văzut-o. Ziua sfântă l-a prins de atâtea ori departe de locul copilăriei sale, chiar printre străinii de alte credințe și datini; acestea însă n'au reușit să-i șteargă nimic din amintirea primelor impresii și nici să pună zăgaz revărsării unei bucurii și mulțumiri sufletești asemănătoare celei dintâiu.

Care sunt factorii, care au contribuit la creearea unei astfel de stări sufletești? Se desprind dela sine din cele de mai sus. Ei sunt: atmosfera religioasă generală și fastul, cultului divin de o parte, interesul și impresionabilitatea copilărească de alta. Purtarea oamenilor din cursul postului mare, care era alta decât aceea de până aci, deniile din anumite seri, Dumineca Floriilor cu rămurelele de salcie pline de

Prietini

muguri, săptămâna mare cu slujbele sale l-au făcut să simtă că aici se pregătește ceva deosebit, iar vorbele celor din jur despre cele ce se petrec în această sfântă zi, s'au adăogat la motivele, care au făcut să-i crească curiozitatea. Astfel pregătit sufletește ajunge să dorească și să-și exprime singur dorința de a vedea realitatea celor auzite. Impresionabilitatea sensorială a lui își găsește apoi o ocazie foarte nimerită de a fi pusă la contribuție prin formele speciale ale cultului divin din noaptea Invierii și mai ales prin atmosfera, care stăpânește astfel de ocazii.

Precât de adevărat este că zugrăveala vechilor noastre biserici a avut în primul rând un rol educativ și instructiv, fiind Biblia mulțimii care nu știe carte, iar nu o simplă podoabă în scene iscusit alese din viața Mântuitorului, tot atât de adevărat e că marile sărbători religilioase cu fastul lor plin de mister, ce nu se poate înțelege, ci numai simți, este o hrană sufletească neprețuit de valoroasă pentru sufletul copilăresc, care-și trăiește viața mai mult prin simțuri.

Așa se angrenează și se sprijinesc reciproc factorii psihici, interesul și sensibilitatea copilului cu atmosfera mediului și fastul religios al marilor sărbători în creierea și adâncirea unor sentimente creștinești, izvoare de bucurii și întărire sufletească.

Care e sarcina părinților în fața acestor trebuințe ale psihicului copilăresc de o parte, a datoriei educatorilor dreptcredincioși de alta? In primul rând să călăuzească interesul copilului pe căile cele bune; să-l provoace, unde el nu apare spontan - lucru, care aproape că nu e necesar, întrucât sunt atâtea ocazii și împrejurări, care-l provoacă neintenționat; datoria părinților e doar să nu se opună și să nu ferească pe copil de aceste ocazii -, să-l întărească prin elementele religioase corespunzătoare și să-i dea satisfacția cuvenită la timpul oportun. Satisfacția aceasta însă pentru copil nu va fi niciodată complectă dacă părinții înșiși nu iau parte la aceste manifestări ale cultului divin și nu se bucură de ele alături de copilul lor. Exemplul celor mai mari și atmosfera familiară prin care copilul trăește și care-l sugestionează la fiecare pas în cele bune ca și cele rele, pe care atmosfera și exemplu le așteaptă în orice moment.

Bucuria curată a copilului încălzește și înviorează sufletul părinților. Și atunci, dacă nu vrem sau nu putem să ne gândim la merindea sufletească, pe care i-o pot aduce astfel de ocazii lui, să nu-l lipsim de ele de dragul bucuriei noastre.

DUPĂ KELLNER

„AI INVINS GALILEENE!"

de Dr. G. G. STĂNESCU

In noaptea de 25 spre 26 Iunie anul 363, in acea noapte neagră prevestitoare de rele, împăratul Iulian Apostatul ședea posomorât în fața cortului său ridicat pe malul râului Tigru, in apropierea Ktesifonului, privind spre o mare de flăcări, care lumina întreaga împrejurime. Zadarnic incercase în câteva rânduri să se ridice din jețul său. O putere nevăzută il țintuise par'că locului, iar privirile sale - fără voia lui - erau îndreptate spre vâlvătaia flacărilor, care-i mistuiau ultimele resturi ale corăbiilor sale menite să-i readucă la vatră trupele flămânzite și demoralizate.

Și, în timp ce în tabăra Romanilor durerea și jalea se imprimase adânc pe fețele bronzate ale legionarilor, în timp ce aceia priveau cu toții plini de tristețe la scânteile purtate de vânt în toate părțile și care stingându-se erau par'că înghițite de o putere necunoscută, dincolo, la Perși, era o mare animație, o vie activitate.

Șiretul Șapor II. plin de mulțumire își freca mâinile cu bucurie.

Iulian privește, privește in continuu zarea înroșită, privește spre undele și ele roșii ale râului Tigru și dinții săi se adâncesc tot mai mult în buzele sale. Primii picuri de sânge țâșnesc din carnea ruptă.

Iulian nu simte durere, Iulian nu mai simte nimic. Într'un târziu se desprinde din gura lui suptă un murmur care devine o șoaptă. Iulian șoptește: „Un rug uriaș arde cu furie. Asist la incinerarea norocului meu".

Din letargia sa e brusc trezit de un râs ușor. E râsul răutăcios al prințului Hormidas.

- Dece râzi? - Abia a putut scoate și aceste două cuvinte. Restul frazei i s'a înecat în gât.

Râdeam, îi explică Hormidas cu liniștea caracteristică firei sale reci, că mi-a fost dat ocazia rară, poate unică în felul ei, să asist la acest joc, când un Cezar, in viață încă fiind, ia parte la serbarea morții sale. Aștept acum să văd cum vulturul roman, sufletul puterii și a măririi tale, alungat de pe galerele fumegânde, își va lua sborul spre sferele inalte.

Iulian negăsind cuvintele cu care să răspundă ironiilor ascuțite ale prințului străin, se mulțumi să-și înghită amarul. Plictisit și cutremurat de fiori se retrase în cortul său. În aceste clipe se convinse, că spiritul marelui Macedonean, sufletul lui Alexandru, de care se simțise până acum în permanență înconjurat, l-a părăsit pentru totdeauna.

Tăcerea nopții era străpunsă doar de câte un chiot care venea de dincolo, din tabăra Perșilor.

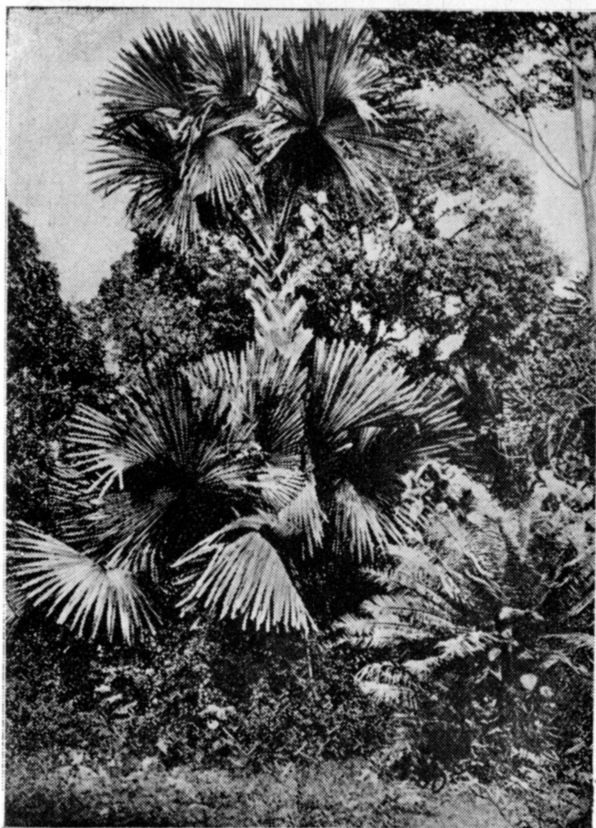
Și în timp ce la Perși se făceau ultimele pregătiri pentru o mare luptă, pentru o luptă decisivă, Iulian, în cortul său ședea la masă lucrând la o scriere de batjocoră adresată creștinilor.

Dar scrisul azi nu merge. Împăratul e plictisit, fără putere de muncă. Azi nu găsește cuvintele potrivite, cuvintele de ocară pe seama aderenților lui Hristos.

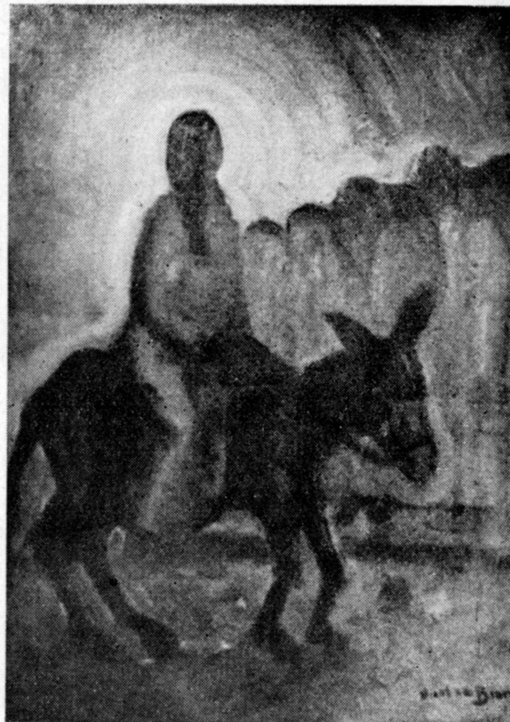
Privirile lui sunt îndreptate spre candelabrul măreț, care-i luminează hârtiile răvășite de pe masă.

Iulian face o ultimă sforțare să se rupă din moleșala care l-a cuprins, concentrându-și atenția asupra filelor sale. Deodată privirile sale cad asupra unui pasagiu al Sf. Scripturi. Literile joacă în fața lui, cu greu poate descifra cuvintele: „Fericiți sunt cei milostivi, că aceia se vor umili. Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu".

Iulian meditând asupra înțelesului acestor cu-

Peisaj oriental

N. Brana: Intrarea în Ierusalim

vinte, regretă că ele nu sunt rezervate discipolilor vre-unei școale filosofice, ci pentru marea mulțime a neamurilor cari se vor înrola în armata Crucii.

Iarăși se naște în el presimțirea, că nicicând creștinismul mult urgisitului Profet din Galileia, nu va putea fi zdrobit și călcat în picioare.

Un fior rece îl străfulgeră din creștet până în tălpi.

În mintea lui frământată apar o mulțime de neajunsuri, pe care unchiul său Constantin (cel Mare) le socotise ca urmări a persecutării creștinismului. Un glas venit din internul său par'că îi striga: „Împărate, în cărțile sfinte ale creștinilor pe care tu îi urăști din adâncul inimii tale, se află mântuirea timpurilor viitoare. Dacă pentru moment tu îi asuprești, și îi calci în picioare, totuși va veni clipa în care ei vor cuprinde întreaga lume". Erau cuvinte pe cari i le adresa fiul tâmplarului din Nazaret, care-și cumpărase domnia lumii prin jertfa sângelui Său pe sfântul lemn al Crucii.

Mânia care-l cuprinse pe Iulian, îi paralizează orice fel de mișcare.

Într'un acces de nebunie apucă Biblia care era pe masa de lucru și o aruncă în flăcările care ardeau neîntrerupt pe altarul zeului Mithra.

Și pe măsură ce foile de pergament se mistuiau în fața flacărilor, se liniștea și sângele înfierbântat din vinele împăratului. Obosit, scăldat în sudoarea rece a morții, Iulian căzu pe spatele scaunului său, adâncindu-se într'un somn greu. În vis

în faţa ochilor săi trecură toţi aceia cari jucară un rol oareşcare în vieaţa lui. Mardonius, educatorul tinereţelor sale, apăru cu faţa lui rece, întunecată şi pururea severă. Frumoasa Eusebia cu râsul ei batjocoritor îi întinse un glob de aur, globul pământului. Şi când Iulian întinse mâna să-l ia, globul se prefăcu în cenuşă. Văzu înaintând spre sine şi pe Elena, soţia lui, trecută demult în lumea umbrelor, în braţe ţinând trupul fiului său mort. Blândă, Elena îi surâdea, făcându-i semn s'o urmeze. Văzu o ceată de demoni, care tăvăleau prin praful drumurilor, diadema sa imperială. I se păru că aude vocea unei fecioare, care cânta un cântec măreţ, un cântec vitejesc. Zadarnic se trudi să prindă ceva din frumoasa melodie. Acordurile dispărură spre ciuda lui. Deodată în plină tăcere auzi un glas profund, care în strigă poruncitor: „Cine eşti tu, Iuliane, şi ce ai făcut?"

Gemând împăratul răspunse: „Nimic, nimic, nimic!"

Cu buzele arse, rostind în continuu aceste cuvinte, Iulian se trezi din vis, de zgomot de arme de strigăte care veniau din vale.

Un centurion speriat, dând buzna în cort îi raportă: Perşii ne atacă împărate.

Trezit din vis la cruda realitate, Iulian, în care inviase vechea pornire războinică, sculându-se rosti: „Marele Mithra, Zeul Soarelui, a sosit momentul să-ţi ţii cuvântul. Noaptea aceasta aduce izbândă sau moarte."

Ieşind din cort, privirile sale căzură asupra prinţului Hormidas, care liniştit privea în zare, unde două neamuri se luptau pe viaţă şi pe moarte.

„Pe Apollo şi pe toţi zeii, străine, inima ta tremură pentru ai noştri sau pentru ai tăi?"

Prinţul străin, făcându-se că nu aude vorbele împăratului, văzându-l cu pieptul gol, fără zale, liniştit cum îi era felul, îi răspunse:

„Vecinicia ta, împărate, făceai mai bine să fi pus pe tine, o cămaşă de zale, căci maică-ta nu te-a scufundat asemenea nemuritorului Achille, în undele Styx-ului."

„Acolo unde a biruit Alexandru, nu va muri Iulian", îi replică plin de ironie împăratul, refuzând să-şi pună armura adusă în grabă de sclavii săi.

Încălecând pe calu-i frumos, cu sabia în mână se aruncă în vălvătaia luptei. Acolo unde era situaţia mai disperată, acolo era şi împăratul, făcând să crească elanul trupelor sale. Multă vreme nu ştia nimeni, a cui va fi biruinţa.

Când noaptea dispăru, la primele raze ale soarelui a fost găsit-şi trupul străpuns al împăratului. O săgeată a unui călăreţ persan, îi găurise pieptul.

Ochii săi orbiţi, plini de ură, urmăreau razele soarelui, care se tot înălţau pe bolta cerească, iar gura lui şopti: „Soare, m'ai înşelat; ai învins, Galileene!"

FLORAR

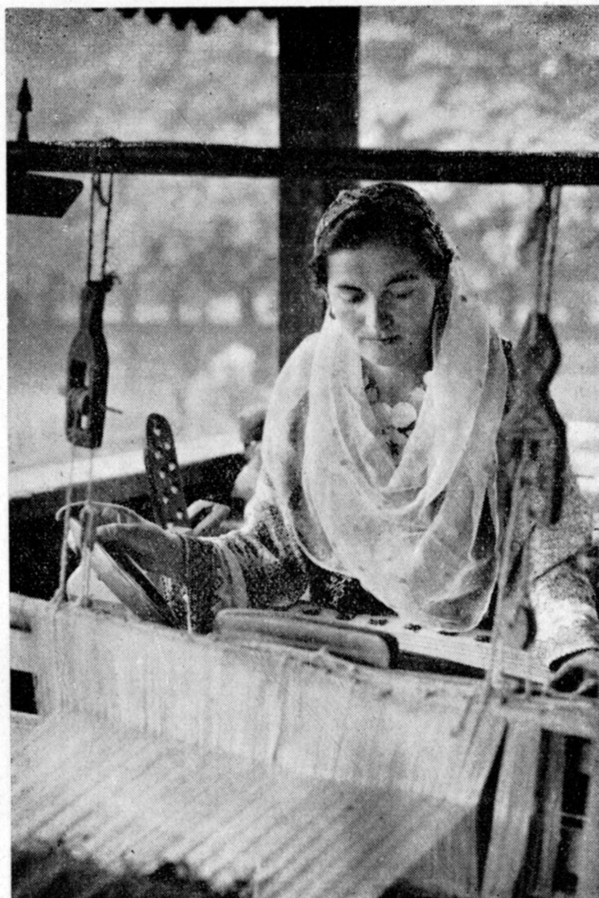
de I. MĂNIŢIU

Din misterul zărilor,
Sfetnic depărtărilor
Mi-au umplut cărările,
Toate primăverile.

Şi-au venit cu miile,
Toate bucuriile,
Mângâieri să-mi scuture,
Lângă orice mugure.

Mi-au zidit prin ţară,
Mănăstiri de ceară,
Credincioase, slugile,
Să-mi cuprindă rugile.

Stau deschise porţile,
Zilele şi nopţile,
Căci vin cuvioasele,
Cu toate prinoasele.

Rucăr-Muscel: Ţărancă la răsboiul de ţesut

VITRINA CĂRŢII

CRONICA LITERARĂ

Dr. Sebastian Stanca: VIAŢA ŞI ACTIVITATEA EPISCOPULUI VASILE MOGA. Cluj 1938. Pag. 125.

Episcopul Vasile Moga a fost foarte aspru judecat de majoritatea istoricilor noştri. Intemeiaţi pe informaţiile interesate ale duşmanilor Bisericii noastre, sau pe relatările duşmanilor personali ai episcopului, aceşti istorici au zugrăvit pe Vasile Moga ca pe cel mai slab vlădică al Bisericii ortodoxe din Ardeal.

Judecata nu era dreaptă.

Vasile Moga a păstorit în împrejurări extrem de vitrege. La Curtea din Viena era rău văzut. Guvernul ardelean il persecuta. Saşii din Sibiu i-au făcut multe zile amare, ca şi fraţii uniaţi cari n'au găsit in Vlădica ortodox un sprijinitor al unaţiei, ci dimpotrivă.

Adăogaţi la toate aceste belele sărăcia clerului şi poporului credincios şi lipsa unor aşezăminte religioase şi culturale cari să-i stea in ajutorul Episcopului – şi veţi înţelege uşor, cât de maştere au fost condiţiile în cari a trebuit să păstorească Vasile Moga.

Ei bine, in aceste condiţii Episcopul Vasile Moga şi-a făcut datoria de a-şi supraveghia şi îndruma clerul şi de a-şi povăţui poporul credincios pe căile cele bune.

Acest adevăr il arată luminos şi pe temeiul multor documente, în parte inedite, P. C. Părinte consilier eparhial Dr. Seb. Stanca în preţioasa lucrare a P. C. Sale.

Cartea Părintelui Dr. Seb. Stanca echivalează cu o aşteptată reabilitare a Episcopului Vasile Moga.

Emil Zegreanu: CĂTRE ŢARA OCHILOR MEI. Poeme. Cu o prefaţă de V. Papilian. Colecţia „Asociaţiei scriitorilor români din Ardeal". Cluj. 1939. Pag. 47. Lei 40.

Distinsul nostru colaborator, d-l Emil Zegreanu, şi-a înmănunchiat de curând într'un elegant volum o seamă din admirabilele sale pasteluri. În loc de recenzie publicăm pe cât de calda pe atât de veridica prefaţă cu care marele prozator V. Papilian a cinstit pârga poetică a tinărului poet Emil Zegreanu.

„Colecţia „Asociaţiei scriitorilor români din Ardeal" se inaugurează azi in chip fericit cu volumul de versuri ale tânărului dar talentatului poet Emil Zegreanu. Poezia sa este puţin cunoscută, fiindcă a apărut liniştită, sfioasă chiar, în diferitele reviste ardelene, fără patronajul literar al unui şef de cenaclu, fără gălăgioasa reclamă a unei edituri, fără ostentativa exhibiţie a autorului, prezentată cinstit, aşa cum fac autenticii scriitori, numai celor ce nu au parte de a se emoţiona în acord cu vibranţa firii prin intermediul cântecului, ritmului şi imaginii poetice. Căci pentru aceştia „Ţara ochilor mei" nu e o ficţiune şi o părere, ci adevăr curat, pe care ei îl descopăr în acele minunate clipe ale contemplării, când toate elementele firi: pământ, cer, apă, grădini, flori şi-au pierdut aspra lor materialitate, devenind nişte gânduri ale inimei, nişte interpretări ale simţirii.

Sunt frate bun cu tot ce mă 'nconjoară,
Melcilor le-ajut să-şi poarte casa,
Furnicilor le duc sacul la moară
Şi 'nvâţ paianjenii să-şi ţese plasa.

Toate poemele Domnului Emil Zegreanu decurg din această viziune nouă şi proprie aruncată lumii. De aci bogăţia de imagini, de aci spontaneitatea ritmului, de aci adevărul sentimentelor. Versurile sale au deopotrivă uşurinţa improvizaţiei şi greul meditaţiei, harul inspiraţiei şi răbdarea meşteşugirii, capriciul senzaţiei şi temeiul plasticei. Cetind volumul său, vedem că Domnul Emil Zegreanu are curajul de a gândi şi simţi pe socoteala proprie, şi acest curaj îl deţine dela conştiinţa sa de autentic scriitor."

Predica de pe Munte. Zece omilii ale Sfântului Ioan Gură de aur. Din publicaţiile sf. Episcopii a Buzăului. Buzău, 1928. Pag. 191. Lei 40.

Osebit de bună treabă a făcut P. S. Sa Ghenadie, episcopul Buzăului, că a dat la lumină, in haină nouă, cele zece omilii ale sf. Ioan Gură de aur, cari cuprind tâlcuirea măiastră a Predicii de pe Munte.

Cum această Predică este alcătuită din învăţăturile de temelie ale moralei creştine, aşa cum au fost rostite de însuşi Mântuitorul nostru Isus Hristos, cartea publicată de P. S. Episcop Ghenadie se adresează intregii obştii credincioase, nu numai preoţilor.

Cititorii vor găsi la sfârşitul cărţii şi patru preţioase anexe, cari lămuresc – in lumină creştină – patru probleme de cea mai arzătoare actualitate. Acestea sunt: *Iubirea vrăşmaşilor şi aservirea creştinilor de către Evrei,* de ***; *O datorie naţională,* de Î. P. S. Patriarh Miron; *Naţionalismul sub aspect creştin,* de Nichifor Crainic şi *Naţionalismul sub aspect moral,* de D. Stăniloae

D. Alex. Kibédi, atât de cunoscutul poet maghiar din Ardeal și iscusitul director al revistei clujene „Széphalom“, a publicat de curând un volum de poezii de O. Goga, în traducere ungurească. Volumul îmbie lectorului frumusețea cuceritoare a celor mai caracteristice piese din creația poetică a marelui Român care-și doarme somnul de veci în umbra brazilor dela Ciucea.

Transpunerea unei opere literare într'o altă limbă decât în aceea în care ea a fost zămislită este o întreprindere osebit de grea. Iar când transpunerea se cere versificată, greutățile sporesc în chip natural. Totuși, dl Alex. Kibédi a isbutit să redea pe O. Goga fidel și frumos în ungurește, după cum ni-l redase în parte, cu acelaș talent, pe M. Eminescu și pe A. Cotruș.

Osteneala literară a distinsului traducător e cu atât mai vrednică de laudă, cu cât ea e menită să stea în slujba cunoașterii și apropierii sufletești dintre neamul românesc și cel maghiar.

Ion Colan: TIPOGRAFIA „ASTRA“ BRAȘOV. Cuvânt de inaugurare. Brașov, 1938.

Ion Colan: REÎNTOARCERE LA SAT. Raportul general despre activitaiea „Astrei“ - despărțământul Brașov - pe anul 1936-1937.

Prima broșură cuprinde istoricul silințelor Astrei-Brașov pentru achiziționarea și desvoltarea puternicei sale tipografii, iar a doua, expunerea activității bogate ce-a desfășurat-o atât de temeinic organizatul despărțământ dela Brașov, al „Astrei“. Și amândouă broșurile la un loc alcătuiesc o strălucită dovadă a marelui suflet și neostenitei hărnicii cu care dl Ionel Colan, secretarul „Astrei“ brașovene ține să-și împodobească și să-și rodnicească tinerețea.

N. C.

EPIGRAME

de N. HURLUP

Greșeli care nu greșesc.

Necunoscând limba bine,
Un străin, vorbind de tine,
„Om de cărți“ mi te numi,
Nu „de carte“ — și-o ghici.

„Culturalizând“ satele...

„Șasezeci la sută 'n om
Apă-s,“ — spuse-odat' un domn.
Un țăran: **„O hi 'n mata. Da 'n mine știu**
Că nu-i apă, că-i rachiu“...

Dialog

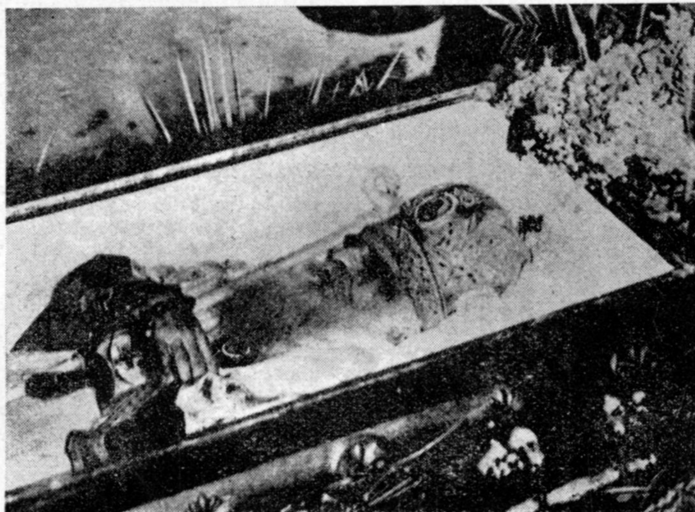
Intre un copil și tată la vederea unui individ care-și afișa din buzunar colțul batistei.

„De ce scoate numai un colț
De basma din buzunar?“
Un copil tata-și întreabă.
„Restul, dragă, e murdar.“

CRONICĂ INTERNĂ

FUNERALIILE NAȚIONALE ALE NEUITATULUI PATRIARH MIRON

După un drum lung - de jălnică mărire - trupul I. P. S. Patriarh Miron a sosit la București, fără să mai simtă svâcnirile de bucurie ale inimii călătorului, când se apropie de locul dorit, - acasă. A sosit la ultima stație, cu popas mai lung. Acolo, unde a cunoscut și a împărtășit bucuria și necazurile Neamului său, pe care l-a păstorit cu atâta blândețe două decenii dearândul, din cari cel din urmă l-a închinat, unei cârmuiri de importanță istorică pentru îndreptarea destinelor sale. Patriarhul țării, a sosit ca să-și găsească odihna binemeritată în pământul și mijlocul celor pentru cari a muncit și s'a luptat ca ostaș al lui Hristos. Iar Țara și Biserica, cu fiii și credincioșii săi, l-au primit cu toată recunoștința și venerația cuvenită părintelui celui mai ales.

Patriarhul Miron pe catafalc

In gara de Nord, a sosit trenul special Sâmbătă seara 11 Martie, sicriul a fost luat din sumbrul vagon și așezat în salonul regal, adaptat cu această ocaziune în ca-

pelă mortuară. O slujbă nouă a implorat odihna binemeritată acasă, în Capitala țării. Câte cinci preoți au vegheat necontenit în jurul sicriului, rugându-se pentru îndurare, toată noaptea și Duminecă înainte de masă. Sicriul sculptat de stejar era acoperit cu tricolorul țării, încât numai la extremităţi să putea reliefa încrustarea artistică. Deasupra un singur buchet de liliac alb, simbolul curățeniei imaculate. Lampioanele cernite sclipesc din ochii luminilor. Jur împrejur coroane bogate își înalță mirosul suav, alături de cel de tămâie și ismă. Câtă liniște contemplativă în mijlocul furnicarului de altă dată. Câtă muțenie înmărmurită pe buzele celor obicinuiți să dispună cu glas sonor. Măcar că se perindează pâlcuri numeroese, cu gesturi de închinare.

Indată după masă încep să sosească străjerii și armata menită să susțină ordinea. Un mozaic artistic de uniforme impozante și fulgerări de arme sclipicioase. Alături țăranii mândrii din Toplița Murășului, veniți și ei să se închine celui mai ales fiu al comunei, Patriarhului și Primului Ministru al Țării.

La ora 3 răsună sfâșâitor toate clopotele bisericilor din țară. La Radio se disting cele ale Patriarhiei din București, ale Bisericii Incoronării din Alba-Iulia, dela Mitropolia din Iași, Sf. Paraschiva din Brașov. Lumea se adună mereu într'o mare nesfârșită de capete. Alături de sclipirile uniformelor se înșiruă haina sobră a preoților, călugărilor, călugărițelor, apoi corurile și sumanele sătenilor. Iată vin și venerabilii membri ai Sf. Sinod și demnitarii țării. Și totul se alinează pentru tristul și nesfârșitul convoiu funebru.

In cadența pasului liniștit înaintează încet dar disciplinat compania de onoare urmată de carele încărcate de coroane. Crucea patriarhală, simbolul unității și biruinței, premerge întristatului convoiu de preoți îmbrăcați în odăjdii scumpe, aduse din toate unghiurile țării.

Starețul Sf. Mănăstiri Neamțu urmat de alți monahi duc crucea, cârja, mitra patriarhală gardați de clerul militar și delegații. La o mică distanță vin P. P. S. S. L. L. Episcopii și Mitropoliții. Numeroasele decorații sunt purtate pe pernițe negre de un șir de ofițeri superiori, gardați de câte alți doi.

După ele vine carul mortuar tras de șase cai și cu cordoanele purtate de 2 consilieri regali și 2 generali. In urma carului vine familia îndurerată apoi reprezentantul M. S. Regelui d-l E. Urdăreanu, d-l Armand Călinescu, președ. consiliului, ambasadorii țărilor, consilierii regali, primarul general al Capitalei urmat de corpul diplomatic.

In albastrul plăcut vin membrii consiliului superior al F. N. R. să aducă omagiul lor unui ctitor al său. Impozanți sunt Cavalerii ordinului Mihai Viteazul în frunte cu d-l general Rujinski în pelerinele albe.

In urma lor se înșiră reprezentanții bisericilor străine, de peste hotare, decanii Facultăților de teologie, Cultele minoritare, apoi reprezentanții instituțiilor culturale Brâncovenești.

Șirul lung îl încheie trăsura de gală a M. S. Regelui și armata.

Dealungul străzilor aglomerație de public credincios, se descopere neclintit din loc, în semn de ultim omagiu.

La Palatul Regal unde primul sfetnic a făcut un scurt popas, M. Sa Regele a ieșit, însoțit de Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia în balconul aripii din dreapta Palatului și au stat tot timpul trecerii cortegiului, înclinându-se în fața sicriului ce ducea la lăcașul de odihnă trupul inert a celui mai credincios sfetnic. Tot aici se aflau mii de mânuțe nevinovate de străjeri întinse în semn de omagiu, celui ce le-a binecuvântat munca și năzuințele.

Așa urca nesfârșitul convoiu încet printre trupele, școlile militare, fanfare și drapele înșirate pe marginea drumului. În faptul inserării procesiunea primește un aspect sumbru, care provoacă fiorii veciniciei necuprinse.

La sosire coboară opt preoți, sicriul masiv de pe car, în sunetul îndurerat al clopotelor, ca să-l așeze în fața altarului, dela care a împărțit cu dărnicie credința, mângăierea și binecuvântarea Celui de sus.

Inalții ierarhi strânși în jurul catafalcului, rostesc cu glasul catifelat de năvala emoțiilor rugăciunile de odihnă, cerută de sus, iar dela oameni vecinica pomenire.

Departe în urmă, aproape de întrarea Catedralei – cineva rostește rugăciuni înecate, schițând din când în când toată durerea sufletului prin cruci largi și pripite. Este ciobanul dela Maglavit.

Solemnitatea înmormântării. Marți, 14 Martie, la ora 11 Țara și Biserica și-au așezat în pământul primitor al ei rămășițele pământești ale Patriarhului Miron. Clopotele vesteau din nou în simfonia lor tânguitoare ultimul act din desfășurarea solemnității.

Sufletul națiunii a îngenunchiat pe lespedea durerii amare și a sângerat într'o crispantă svâcnire.

Dar dacă trupul obosit de grijă și luptă a fost înghițit de mormântul întunerecului, sufletul său desfătat de lumina nemărginitului, desigur stă de strajă la depănarea firului sorții noastre. El nu poate trece cu nepăsare peste situația noastră, fără a arunca un dram de ajutor în balanța fraților iubiți.

La ora 9 dimineața dealul Patriarhiei era un furnicar de mașini. La Catedrală se strânge tot mai multă lume. Cei sosiți se așează la locurile potrivite ca să

facă loc celor ce mai sosesc. Împrejurul Patriarhiei s'a încolonat preoțimea din Capitală și delegații din țară. Ei formează un zid viu în jurul Sionului românesc. La 9'30 sosesc și inalții ierarhi cu pas domol și privirea înrourată. Indată sosesc și inalți sfetnici în frunte cu consilierii regali.

La orele 11 sosește M. S. Regele Carol II cu Marele Voevod Mihai. In semn de înaltă și pioasă cinstire ambii se închină în fața sicriului.

In dangăt prelung de clopot începe slujba prohodului, oficiată de înalții ierarhi. Mirosul de tămâie și smirnă se amestecă cu glasul duios ai rugăciunilor.

La sfârșit I. P. S. S. Nicolae mitropolitul Ardealului și d-l Armand Călinescu, președintele Consiliului de miniștrii, complectează năvala sentimentelor încercate prin impresionantele lor cuvântări, în cari zugrăvesc strălucita personalitate și bogata viață a celui ce a fost primul Patriarh al României.

CONFERINȚE RELIGIOASE. Ca și în anii precedenți, Soc. Femeilor Ortodoxe în colaborare cu F. O. R.-ul eparhial au ținut să organizeze în postul Paștilor un ciclu de conferințe religioase, pe cari le-a inaugurat în Dumineca ortodoxiei chiar P. Sf. Episcop *Nicolae Colan*. Un public imens a ascultat prima conferință arhierească. In cadrul acelorași Societăți au mai vorbit, în sala IV a Universității, în Duminecile următoare d-l profesor univ. Victor Stanciu despre *Revelațiile lumii minerale* și d-l prof. dela Acad. teol. Dr. I. Pașca despre *Proprietatea individuală*.

ROMÂNIA ȘI EVENIMENTELE DIN EUROPA CENTRALĂ. In tot timpul evenimentelor care au zguduit Europa, România a păstrat o atitudine de calm și atentă examinare a situației. Cehoslovacia a dispărut din pricina lipsei de coheziune internă, din cauza partidelor care fărâmițau solidaritatea națională. Exemplul Cehoslovaciei va rămâne întotdeauna viu în fața ochilor conducătorilor de popoare, arătându-le unde pot duce luptele condamnabile dintre frați. Evenimentele cari au cutremurat în ultimul timp bătrânul nostru continent, au găsit o Românie trează, strâns unită în jurul Tronului, gata pentru orice eventualitate.

CRONICA EXTERNĂ

D. Chamberlain

ULTIMELE EVENIMENTE. *Germania* a cerut Islandei dreptul de a stabili pe teritoriul ei baze aeriene. Un comunicat declară că guvernul Islandei refuză să acorde asemenea drepturi vre-unui stat. — *Din Burgos* se anunță că predarea Madridului s'a făcut „telegrafic". Asta însemnează apropiata capitulare integrală a roșilor spanioli și sfârșitul tragediei din peninsula iberică. — *D-l Chamberlain* a declarat Joi, în Camera Comunelor că Anglia nu va admite o procedură pe baza căreia statele independente să fie supuse la amenințări și presiuni încât ele sunt nevoite să renunțe la independența lor. — *Italia* a sărbătorit într'o atmosferă de entuziasm și înalt patriotism a 25-a aniversare a întemeierii fasciilor de luptă. — *Lupte grele* s'au dat între unități ale armatei ungare și cele slovace. Ungurii, nemulțumiți numai cu anexarea Rusiei Subcarpatice, vor să anexeze și ceva teritorii slovace. Nepotolita lăcomie!

Harta Germaniei de azi, cu „protectoratele" Boemiei și Moraviei. Teritoriul hașurat perpendicular reprezintă Slovacia, iar cel hașurat orizontal: Rusia subcarpatică

Viața veselă

ADEVĂRUL

Profesorul, intrând în clasă, vede pe tablă desemnat un cap de măgar și alături de el inițialele sale. Cât serios, cât glumind întreabă pe elevi – cine este vinovatul.

Ionescu se scoală, rușinat să se anunțe:

— Eu am fost, dle profesor.

Profesorul: Te iert de data asta, Ionescule, fiindcă ai spus adevărul!

GARANȚIE DEPLINĂ

Comerciantul: Vă recomand călduros, doamnă, marfa aceasta!

Clienta: Da, e frumoasă, dar nu cred că e durabilă.

Comerciantul: Vă asigur eu de lucrul acesta, doamnă, doar câți au luat-o odată, poate o au și azi, – căci n'au mai venit s'o ceară!

ÎN LUMEA BUNĂ

Tică: Ași vrea să stabilim odată, Mișule, când spui adevărul și când... nu?!

Mișu: Când spun zău așa, atunci vorbesc de circumstanță, iar când spun parol, atunci... să știi că-i sfânt. ...Zău așa!..

LA ȘCOALĂ

Invățătorul pleacă din clasă fiind chemat și lasă supraveghetor pe Gheorghiță. – Reîntors în clasă întreabă, cine n'a fost cuminte?

Elevii strigă în cor: Gheorghiță!

Învățătorul: Cum, de ce, tocmai tu, Gheorghiță??

Gheorghiță: Mă rog... dle invățător, de astă dată n'am fost elev, ci invățător.

CONSIDERAȚIE

Mama, se frământă nervoasă, că nu i-au sosit încă bunătățile comandate pentru cina de seara, din cauza timpului furtunos.

Mișu: Nu te mai amări, mămico: las' că mă duc eu să le aduc!

Mama: Dar cum vrei să le aduci? Tu nu vezi ce vreme mizerabilă e afară, de-i păcat să scoți și câinele din casă!

...Las' că-l trimit pe tăticu!!

REGRETE ETERNE

Ițic: De ce ești așa amărât Șmil??

Șmil: Cum să nu fiu măi Ițic, dacă mi-a murit socrul in ultima ciocnire de trenuri!

Ițic: Atunci ești fericit moștenitor!

Șmil: Din contră, îmi datora 100.000 Lei!

— Dar de ce ești și tu supărat, Ițic??

Ițic: Fiindcă eu mi-am așteptat tot atunci soacra.

Șmil: Ei, și??

Ițic: E singura dată când nu s'a ținut de cuvânt!!

TOCMAI DE ACEEA

Mama: De ce plângi Lenuțo?

Lenuța: Tata și-a strivit degetul cu ciocanul.

Mama: De aceea nu trebue să plângi. Hai, fii cuminte! Râde!

Lenuța: Păi tocmai de aceea plâng... fiindcă am râs...

SCOȚIANUL

— Ascultă, frate Gregor, de ce arăți așa de trist și necăjit, deoarece ai câștigat la loterie un milion.

— Da, e adevărat că am câștigat, dar eu am cumpărat 2 lozuri a 6 pfenigi – și nu a ieșit decât un loz și așa puteam cruța cei 6 pfenig.

FAPTĂ BUNĂ

Soții Ionescu se ceartă fiecare zi pentru fiecare fleac.

Eri ii spunea doamna soțului: Ai un suflet de câine. Nu ești în stare să faci un bine cuiva. Spune-mi măcar o faptă bună pe care ai făcut-o în viața ta.

— Te-am luat de nevastă.

DOI STĂPÂNI

— Cine păstrează cheia dela casă?

— Mama.

— Dar cea dela casa de bani?

— Tot mama.

— Tatăl tău nu păstrează nici o cheie?

— Ba da! El ține cheia dela ceas.

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMAR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

—o-o—

Pentru abonați

Dacă nu găsiți revista la librăria dela care ați cumpărat-o până acuma, adresați-Vă direct administrației. Pentrucă nu mai trimitem revista librăriilor cari nu-și achită datoria față de noi.

—o-o—

Nu uitați să Vă înoiți abonamentul la „Viața Ilustrată" și să recomandați revista prietinilor și cunoscuților D-Voastră. „Viața Ilustrată" este unica revistă de familie, care duce în casa Românului lumină pentru suflet și desfătare pentru ochi.

TIPARUL TIPOGRAFIEI EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

ÎN ACEST NUMĂR:

o-o

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Întrucât e posibil dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

∞

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.